STEPP

MAGAZINE VOOR
DE PRODUCERENDE,
ONTWERPENDE,
EN TECHNISCHE KRACHTEN
VAN DE BREDE
CULTURELE SECTOR

#20
juni 2016 | 12 €
Jaargang 5

AED MUSEUM

OPLEIDING IN OOSTENDE

MAART 2016

EDITORIAAL

Beste lezer,

Voor u ligt alweer de twintigste editie van STEPP-magazine. Dat betekent ook dat STEPP intussen vijf kaarsjes uitblaast, hoewel we natuurlijk al langer bestaan, maar dan voorheen onder de naam BASTT.

Dit magazine verschijnt kort op de hielen van onze STEPP-Contactdag van 20 juni in het Muntpaleis. Voor wie er niet bij kan/kon zijn, staat in dit nummer een blik achter de schermen van dit unieke lokatieproject. De foto's van de contactdag, van de hand van Dominique Hellinckx (hoofd techniek CC Asse), vind je binnenkort op onze site en Facebook-pagina.

Ook nieuwe infrastructuur, maar dan niet van tijdelijke aard, is het nieuwe onderkomen van o.a. de opleiding Podiumtechnieken van het Ensorinstituut in Oostende. Totaal aangepast aan de nieuwe manieren van lesgeven kunnen de leerlingen straks aan de bak in een gebouw waar tot de laatste details aan is geschaafd. Wie het zelf wil ontdekken, noteert al 8 november 2016 in zijn agenda, want dan is de STEPP-Contactdag te gast in Oostende.

Verder in dit nummer ook een blik op het verleden. Chris Van Goethem ging langs in het AED-Museum bij Glenn Roggeman voor een interview met een gepassioneerd man die meer dan 40 jaar audiovisuele geschiedenis samenbracht. Ook een bijdrage over de historische decors van Willem Beyne, die tegenwoordig in de Showtex-stock zitten, linkt naar het verleden.

Van de oude school gaat het naar nieuwe toepassingen in twee meer technische artikels, rond smartphone-projectie en 6D-tracking.

Dit magazine heeft weer voor elk wat wils in petto. Wie honger heeft naar meer, verwijzen we graag naar de themapagina's op de STEPP-website, die een schat aan informatie bevatten.

Alvast veel leesplezier, on paper en online.

Frankie Goethals, *voorzitter*
Bert Moerman, *ondervoorzitter*

3 **Editoriaal**

6 **Van Altamira tot heden**
Chris van Goethem

14 **Klas(sen)bak aan de kust**
Jan Decalf

20 **AV-productie per zaktelefoon**
Johan Helsen

24 **Portfolio**
Museumvakdagen in Eindhoven

28 **Extra Muros, Sub Caeli**
Jan Decalf

38 **Willem Beyne & Zonen**
Ivo Kersmaeckers

42 **Tracking van 3D naar 6D**
Jeroen Seeboldt

45 **OISTAT nieuws**

46 **Agenda & Nieuws**

48 **Productnieuws**

49 **Ledenlijst**

50 **Colofon**

Muntpaleis © Geert Brams) →

CONTAINER VILLE
PERFORMERS
FOYER
VELO PARKING
NEW YORK 5.825 KM
LOADING DOCK
ENTRANCE CREW
LOST
TOILETS

VAN ALTAMIRA TOT HEDEN

Het nieuwe audiovisueel museum bij AED Studios

Chris Van Goethem

Op de bedrijfsterreinen van hetvroegere Alfacam in Lint, nu de AED Studios, ontmoet ik Glenn Roggeman, huidig AED Group CEO en bezieler van het nieuwe AV museum op de site. Glenn draaide tot zijn vijfendertigste zelf nog shows. Nu mixt hij soms nog, op een Midas XL3 "met dikke geluidsset erachter" voor het plezier. Hij ontpopt zich gedurende het gesprek als een wandelende Wikipedia van de sector.

De AED groep heeft zijn hoofdkwartier in Willebroek, maar baat in Lint één van de grootste mediacomplexen in Europa uit. De groep is ontstaan uit een kleine winkel in hifi en professionele audio in het Mechelse (Eglantier) en is uitgegroeid tot een groep die in België, Nederland, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk actief is en die een totaalpakket aanbiedt in verkoop, verhuur, onderhoud, lease en tweedehands AV materiaal. Een groothandel voor de sector zeg maar. Sinds 2003 is AED gestopt met eigen producties en levert enkel nog diensten aan AV professionals. Met hun materiaal worden jaarlijks een goede 60.000 shows gedraaid.

Waarom ben je een museum begonnen?
"Ik ben zelf 31 jaar bezig, op mijn zestiende startte ik mijn eerste bedrijf. In deze sector lopen veel professionals rond met een enorme passie voor wat ze doen. Ze hebben een gigantische kennis opgebouwd, veelal door zelfstudie. Maar nergens is er erkenning voor dit vak en de geschiedenis die het meedraagt, een plek waar het zichtbaar wordt. Dat is de eerste reden: respect voor het vak.
Theatertechniek is totaal onderbetaald. Als je een schilder laat komen om je muur te schilderen, dan betaal je 40 of 50 per uur en het resultaat is dan een geschilderde muur. Een geluidsmens wordt 250 à 300 per dag gefactureerd en daar werkt die 10 tot 14 of zelfs 16 uur voor. Hij is de tolk, de vertaler tussen 1.000 of 10.000 man in de zaal en de mensen op het podium. Die schilder krijgt geen noot muziek uit de luidsprekers, die geluidsman zal die muur ook wel kunnen schilderen. Ons vak is ondergewaardeerd en het museum wil de duizenden mensen die jaarlijks door de inkom van het studiocomplex zullen lopen de ogen openen over wat ons vak inhoudt."

Hoe is de collectie opgebouwd?
"De collectie beperkt zich tot professioneel audio-, licht- en videomateriaal. Er zit geen consumer materiaal bij. Elk toestel dat getoond wordt, is een mijlpaal: een product dat bepalend is geweest voor het vak of voor de evolutie van het materiaal. Denk maar aan de Midas XL3 of de monitortafel in de jaren 80. Het gaat niet enkel over producten die gelinkt zijn aan AED. Je zal zien dat elk toestel een informatiefiche met jaartal, merk, type en een verwijzing naar de touchscreens heeft. Als het logo van AED (de bekende rode driehoek) er op staat dan heeft het in ons verhuurpakket gestaan. We wilden de verwijzing bewust discreet en subtiel houden.

De focus ligt eerder op rock-'n-roll materiaal, dat is ook het grootste vakgebied. De Rolling Stones zijn voor een groot publiek nu eenmaal meer magie dan het Antwerps theater. Alhoewel ik zelf theater zeer boeiend en fascinerend vind, spreekt 'The Wall' van Pink Floyd natuurlijk meer tot de verbeelding. Woodstock of Tomorrowland zijn begrippen die wereldwijd gekend zijn. Misschien is 'The Phantom of the Opera' één van de weinige stukken die daar een uitzondering op is. Uiteindelijk is het museum bedoeld voor het grote publiek. Conventioneel licht is minder aanwezig. We hebben ons moeten beperken tot de klassiekers, al was het maar omdat een 10 kW fresnel veel plaats inneemt. Maar er is natuurlijk veel meer dan een theaterlamp, stroboscopen, lichteffecten, discoverlichting. We proberen het geheel te tonen.

Elk toestel heeft een geschiedenis. Op de displays die in de tentoonstelling hangen, kan je van elk toestel de technische

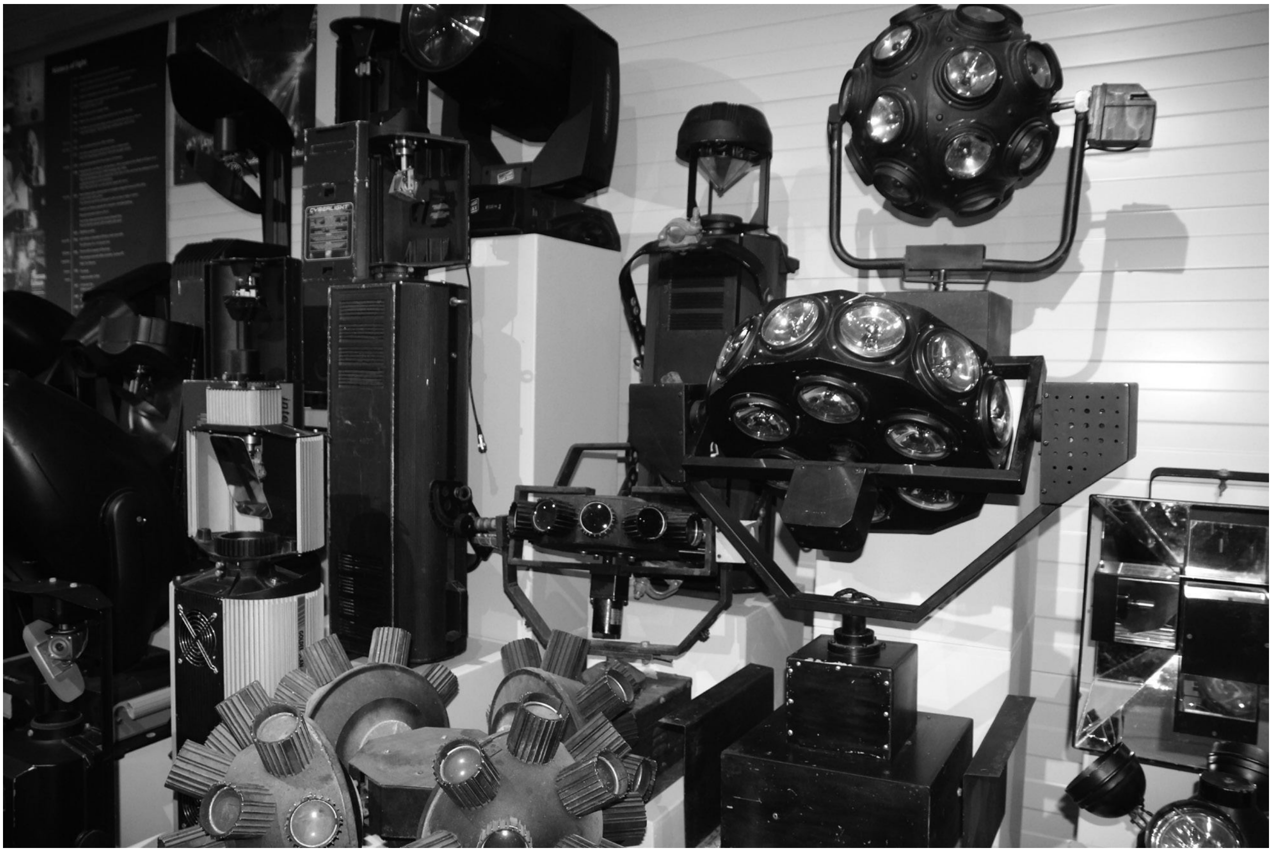

beschrijving en uitleg terugvinden. Daarnaast staan er anekdotes en leuke verhalen bij. Er is tot hiertoe al meer dan 1.000 uur in gekropen om al die informatie te verzamelen.
We zijn nu drie jaar aan dit project bezig. We hebben over de hele wereld materiaal gezocht. We hebben gelukkig als bedrijf rechtstreekse contacten met de meeste fabrikanten. Door die toegang tot de bron kunnen we de informatie nakijken en verzamelen. En uiteraard kunnen we putten uit eigen ervaring, met 60.000 verhuren per jaar, dan hoor je wel wat verhalen. De touchscreens bevatten dan ook een schat aan informatie."

We lopen intussen naar de nieuwe entree van het studiocomplex. Het pand had vroeger niet echt een herkenbare ingang. Nu krijgt het gebouw een aangezicht, de bezoekers rijden onder een boog binnen. De beleving start wanneer de mensen op de parking staan, er staat een straaljager en twee sky tracers, je kan er niet naast kijken.
Bij het binnenkomen valt het museum meteen op. Het is een lange gang met aan beide zijden een goedgevulde, overzichtelijke tentoonstelling. Op regelmatige afstanden zijn er touchscreens die meer informatie geven.
Meer dan veertig jaar AV geschiedenis is hier samengevat. Eén kant is helemaal gewijd aan geluid. Alle bedrijven die een rol hebben gespeeld staan hier bij elkaar: Electro-Voice, Barco (Belgium American Radio Company), Altec Lansing (1943, de eerste coaxiaal speaker), QSC, Martin Audio, Beyma (eerste bullet tweeter, de CP22), JBL (1954, de eerste 100mm spoel voor meer vermogen en koeling), de Midas waarop Pink Floyd het concert in Berlijn draaide. Van datzelfde concert, waarop 500.000 man aanwezig was, staan er twee Turbosound speakers (van de 240 reeks).

Door die toegang tot de bron kunnen we de informatie nakijken en verzamelen

De ene na de andere legendarische speaker komt aan de beurt. L-Acoustics, pionier van de line array in 1999, een opengewerkte versie van de eerste line array van JBL uit 2000 (JBL 4889), de Axys serie, de Master Blaster uit 1993 en de T Series, de Stage Accompany (S18 1986, Bluebox), de Meyer Sound MSL3 uit de jaren 80 (waarop het enige Belgische songfestival werd gedraaid) , de legendarische Bose 802 (1972), Nexo en de Martin LE400 monitor. De eerste plastic speaker, de Disco 200 en 100, de JBL 4530 en 4535 (een ontwerp uit 1944 van

Altec Lansing) en tot slot de Altec Lansing Voice of the Theatre, de meest gebruikte cinemaspeaker (1940 tot 1970) met de bijbehorende Altec hoorn (1930's).
Uiteraard komt de geschiedenis van AED zelf ook aan bod. Dat begint met de filters die in de beginjaren gebouwd werden. Glenn had bij Eglantier als enige een wikkelmachine en daarop werden voor zowat iedereen de spoelen gewikkeld. Er staan speakers uit de eerste reeksen die zelf gebouwd werden, toen nog met wipzaag en schroevendraaier. Ze werden 22 jaar geleden verkocht en 4 ervan zijn teruggevonden in Denemarken en gerestaureerd. Ook de C318 is te zien, de laatste die hij zelf gebouwd heeft, een experiment met combinatie van 18 inch en 15 inch speakers van Beyma. En tot slot de AED bassbin, waarmee de Kreuners, de Scabs en de rest van de Belgische scene de jaren 80 deden dansen.
Aan de andere kant staat een meer gevarieerde collectie. Voor de dj's is er een gouden SL1200 en de vijf Belgische merken die discotheekmengtafels maakten (Rodec, Vetelec, Artec, Frak, Marelco) en waar helaas enkel Rodec van overleefde. Een bak vol nostalgie is een originele discobar uit 1969 met Lenco draaitafels, een Rodec mengtafel en een huis-tuin-en-keukenschakelaar om het geheel aan te zetten. Uiteraard staan er ook de nodige disco-effecten als Astrascan, molens, zoeklichten en pinspots.

Meer algemeen geluidsmateriaal als Revox bandopnemers, tape-echo machines, versterkers, effecttoestellen, microfoons en de grootste Soundcraft ooit gebouwd staan uitgestald. Rigging wordt vertegenwoordigd door o.a. een Verlinde kettingtakel en een zeer oude handtakel.
Met een zelfgebouwde dimmerrack uit 85-86 (24 x 3kw) begint dan de geschiedenis van de belichting. Er staan ook een ADB weerstandsdimmer en een aantal conventionele spots. Maar het merendeel van deze afdeling bevat meer geavanceerde toestellen.
Aan de Celco 90 is een leuk verhaal verbonden. Op de rider voor Beachrock in de jaren 80 vroeg Rod Stewart een Celco 90. Kick Music, die de job had aangenomen, had enkel een Celco 30. In heel België was geen Celco 90 te vinden. Men had er dan niet beter op gevonden om een Celco 60 van Phlippo in te huren en die naast de Celco 30 te zetten, dat was dan ook 90! De lichtdesigner die met een voorgeprogrammeerde show op floppy aankwam was uiteraard niet gelukkig, met geweldige ruzie tot gevolg. Het had niet veel gescheeld of Rod Stewart had niet opgetreden.

Daarna volgen de mijlpalen van de moving heads en spiegels: Martin, High End, Clay Paky… Uniek zijn de Vari*Lite huurtoestellen. In de beginjaren konden de armaturen immers enkel gehuurd, maar niet gekocht worden. Het was toen

een klein wonder dat de beweging van licht met een kabel kon bediend worden. De Vari*Lite Artisan lichttafel, moest zelfs in gesloten container bediend worden om te vermijden dat iemand zou zien hoe het werkte. Glenn merkt op dat de bewegende lamp eigenlijk niet door Vari*Lite, maar al in 1907 is uitgevonden. Twee Telescan's staan nog in de gang, een cadeau van de ontwerper voor Glenn's verjaardag.
Beeld komt aan bod met de oudste filmprojector in België, de eerste hoge definitie kleuren-tv-camera en uiteraard Barco materiaal.
De collectie is overweldigend, de evolutie van de laatste veertig jaar is dan ook gigantisch. Maar het blijft toch ook bevreemdend om, als iets ouder technicus, in je eigen geschiedenis rond te lopen. Je herinnert je nog als de dag van gisteren wat vandaag al lang werd achtergelaten.
De foyer van het complex is op een originele manier aangekleed. Aan de muren zijn geen foto's te zien, maar een lange rij geluidstafels en lichttafels. Het is een trip door de geschiedenis. Mijn oog valt meteen op de Midas XL3, een (Belgische) Case lichttafel en een Avolites Rolacue Pearl en Rolacue Sapphire.
Het geluidssysteem in de foyer is een AED touring compact, een geluidssysteem dat in 1984 door Glenn zelf werd getekend. Na 22 jaar heeft het zijn weg teruggevonden en het klinkt nog steeds fantastisch.

En wat met de geschiedenis van de technici, de mensen?
"In het museum staat wel hier en daar een foto van producenten of mensen achter de ontwikkeling het materiaal. Maar de geschiedenis van de technici is nog een verhaal apart. Ik zie dat als een opdracht voor een officiële organisatie. Maar we zien het wel zitten om de info mee te nemen in het museum. We hebben nu het medium, als een andere instantie hierop verder werkt, kunnen we de informatie integreren.
We denken dat we ons steentje hebben bijgedragen, ik denk niet dat er iemand rondloopt die dit al eerder voor ons vak

Dat is een geschiedenis op zich, die zeker de moeite is om verteld te worden

Auvicom group

HUUR NU ONZE PROFESSIONELE OUTDOOR LED WALLS

- 10m² groot met ultrascherp beeld
- ingebouwd in een volledig gesloten trailer
- opgesteld in een recordtijd van 20 minuten
- piston duwt scherm tot 3m hoog
- scherm draait 360° in elke richting
- ingebouwde 380 V/ 32 Amp-stroomgenerator

Overtuigd? Je huurt deze fantastische led walls door een belletje te geven naar Auvicom op 02/380.10.44. Vraag meteen een offerte aan ons Rental-team!

AUVICOM GROUP - SUIKERKAAI 40D - IZ 3A - 1500 HALLE - WWW.AUVICOM.BE - INFO@AUVICOM.BE

gedaan heeft. Ik heb dit uiteindelijk zonder veel hulp van buitenaf gedaan, ik heb alles wereldwijd opgezocht, bij elkaar gebracht en geïnstalleerd. Nu begint er hulp te komen omdat het museum er staat, al is het nog niet officieel open. De opening is in december.
Ik hoop dat iemand anders dit deel van de geschiedenis oppakt, er zijn 40.000 professionele geluids- en lichtmensen Europa. Dat is een geschiedenis op zich, die zeker de moeite is om verteld te worden."

Hoe zie je de positie van de technici op het moment?
"We zien dat ons vak blijft groeien. Maar één van de problemen is bijvoorbeeld dat de technici gespreid zijn over veel verschillende paritaire comités. Dat is eigenlijk een schande, want het is een grote industrie aan het worden. Op dat punt staan de artiesten een stap verder. Maar die lopen meer in de kijker, dat is makkelijker om de politiek te bewegen. AED wil zich, als één van de grootste spelers in het veld, graag laten gebruiken om hierin een stap verder te zetten.
Er is in de loop der jaren een zekere professionalisering gekomen, maar anderzijds waren de vroegere technici veel meer met de kerntaak bezig: het mixen. Nu zijn heel veel technici vooral met software bezig en te weinig met de realiteit. We komen aan een 'PlayStation generatie', die gewend is dat controls op het scherm verdeeld staan en niet meer in de (voor ons) logische orde van een mengtafel.
De mogelijkheden zijn bijvoorbeeld in lichttechnologie zo uitgebreid dat het resultaat niet meer in functie staat van wat er op de scène gebeurt. Ze lopen verloren in hun eigen programmatie, ze hebben nooit geleerd om in functie van de actie op het podium te werken. Rook en beweging doen soms de artiest verloren gaan Ze verliezen de essentie. Weliswaar weet de top van de licht- en geluidstechnici verdomd goed waar ze mee bezig zijn. Ze zijn permanent bezig met zelfeducatie.
Dertig jaar geleden moest je alles zelf maken, dimmers, speakers, enz. Ondertussen is er zoveel degelijk materiaal op de markt dat dat niet meer nodig is. Maar het is ook veel complexer geworden. Vroeger wist de lichtman alles van licht, de geluidsman kende alle facetten van geluid. Nu heb je systeemtechnici die het systeem kunnen aanzetten en mixers die mixen maar het systeem niet kunnen aanzetten. Er zijn SIM-specialisten die het geluidsspectrum analyseren en uitmeten, maar die kunnen niet mixen of complexe processors bedienen. Enkel de oudere generatie kan nog alles en hun aantal wordt samen met hun haar steeds dunner."

We hebben ondertussen honderden uren aan opzoekwerk op de teller staan. Dat heeft een schat aan informatie opgeleverd. Het zou jammer zijn daar niets mee te doen

We hebben het al bij al over een nog jonge sector, niet?
"De verhuurbusiness bestaat niet zo heel lang, zo'n 40 jaar. Dat is misschien oud als je twintig bent, maar als je de 50 voorbij bent, heb je dat allemaal nog meegemaakt. Phlippo is de oudste in België, gestart in 1962, maar enkel met licht. Video Pittoors uit Duffel, Delvan verhuur, Professor Zonnebloem uit Puurs, Sonology (de voorloper van Frequence en Studio 54 in Wallonië) zijn allemaal rond de zelfde periode gestart, zo'n 35 jaar geleden. Polle Rispens, Dirk Verbist, Cecile de Troyer… zijn allemaal in de jaren tachtig gestart.
Voor die tijd stapelden de muzikanten wat gitaarversterkers op elkaar, de zanger had wat Dynacord boxen en als het zaaltje wat groter was, stapelde men wat bij. Artiesten die nu nog aan de top meedraaien, hebben die Genesis meegemaakt. Paul McCartney kan je nog vertellen hoe het is om zonder monitors in een stadion vol gillende fans te spelen."

Komt er ook een boek?
"Momenteel zijn daar niet meteen plannen voor, toch niet binnen de vijf jaar. Ik bestuur 14 bedrijven en ben verantwoordelijk voor het feit dat duizenden technici hun materiaal hebben voor hun show. Mijn focus ligt nog steeds daar, maar de dag dat het wat rustiger wordt, denk ik dat een boek er wel inzit. We hebben ondertussen honderden uren aan opzoekwerk op de teller staan. Dat heeft een schat aan informatie opgeleverd. Het zou jammer zijn daar niets mee te doen."

Hoe zie je de toekomst van het museum?
"De collectie is al bij al vrij compleet, maar hier en daar zijn er nog gaatjes, vooral op het gebied van camera's en microfoons. En uiteraard komen er telkens zaken bij die nu nog in de verhuur zitten. De AED Studios kunnen een ijkpunt worden. Niet alleen als ode voor het vak, maar ook als een plek waar verzamelaars zich vinden. We hebben 28 zalen, het zou perfect kunnen om een tentoonstelling voor een aantal maanden op te zetten en zo ons vak verder in de kijker te zetten. De basis is er, daar kan verder op gebouwd worden.
We zijn er van overtuigd dat ook scholen hun weg zullen vinden naar het museum, een aantal daarvan zijn al bekend met AED als gebruikers van de huurvloot.
Tot slot zou het mooi zijn als andere instanties de handschoen opnemen en bijvoorbeeld een 'smoelenboek' maken van mensen die iets betekend hebben in onze sector. Dat zou kunnen geïntegreerd worden in het museum." ■

SHAPE YOUR SOUND

Bose **F1 Model 812** Flexible Array Loudspeaker

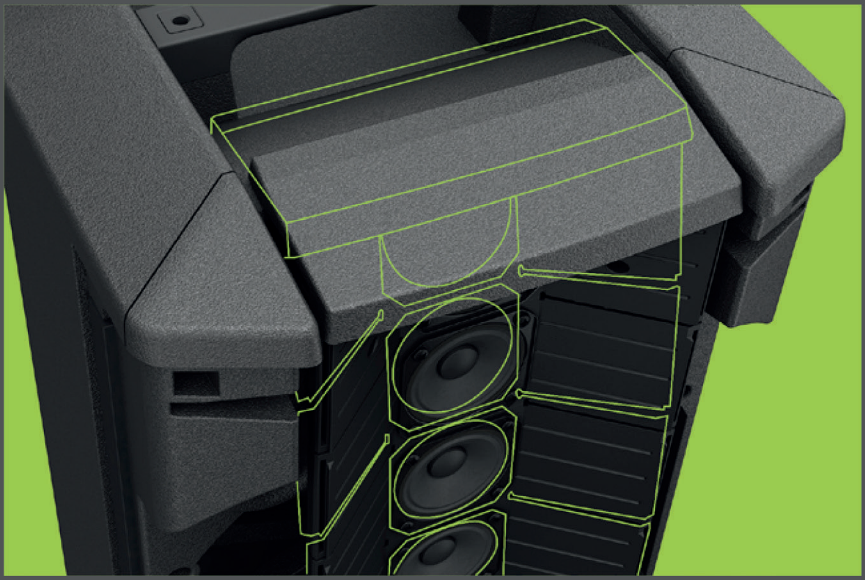

1 speaker. 4 coverage patterns.

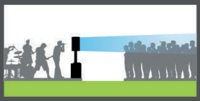
STRAIGHT

J

REVERSE J

C

Introducing the first portable loudspeaker that lets you easily control the vertical coverage—so wherever you play, more music reaches more people directly. The Bose F1 Model 812 Flexible Array Loudspeaker's revolutionary flexible array lets you manually select from four coverage patterns, allowing you to adapt your PA to the room. Plus, the loudspeaker and subwoofer provide a combined 2,000 watts of power, giving you the output and impact for almost any application. Your audience won't believe their ears.

Bose.com/F1

BOSE®
Better sound through research®

KLAS(SEN)BAK AAN DE KUST

Jan Decalf

Het Ensorinstituut in Oostende maakt school door te investeren in nieuwe infrastructuur.

De opleiding podiumtechnieken in Oostende bestaat 10 jaar en volgend schooljaar worden bovendien nagelnieuwe gebouwen in gebruik genomen. Met deze investering wil men niet minder dan de best uitgeruste licht-en geluidsopleidingen in Vlaanderen uit de grond stampen. Dit soort ambitie aan de dag leggen in tijden waarin het onderwijs en de kunstensector belaagd worden, moet je wel waarderen. Wij dus naar de kust om poolshoogte te gaan nemen op de werf.
Het Ensorinstituut is één van slechts een handvol scholen waar je in het TSO – op secundair niveau dus – een opleiding podiumtechnieken kan aanvatten. Deze specialisatie wordt aangeboden aan leerlingen van de laatste graad, het vijfde en het zesde, en met hun diploma (en een getuigschrift bedrijfsbeheer) kunnen ze dan de praktijk instappen of doorstuderen tot bachelor aan bijvoorbeeld het RITCS. Er zijn al studenten die zelfs tot aan de andere kant van het land zijn uitgezwermd en nu in PXL Hasselt hun opleiding voltooien.
In het leerplan staan de basisvoorzieningen omschreven die voor deze opleiding aanwezig moeten zijn en deze zijn, zoals je kan verwachten, minimaal. Zeker in de technische richtingen kan je van scholen bezwaarlijk eisen dat ze met hun didactisch materiaal de evolutie op de voet volgen. Maar nu

De nieuwe voorzieningen voor de opleiding podiumtechnieken zijn een voorbeeld van hoe een leslocatie voor de toekomst er kan uitzien.

en dan slaagt een leercentrum er in om de aansluiting met de kop van de wedloop te vinden.
De nieuwe voorzieningen voor de opleiding podiumtechnieken zijn een voorbeeld van hoe een leslocatie voor de toekomst er kan uitzien. Zoals we al vaker konden vaststellen is dat alweer het resultaat van een samenwerking tussen alle betrokken partijen: een welwillende inrichtende macht, flexibiliteit bij ontwerpers en aannemers en input van de staf. Joris Verniest, één van docenten, toonde de lokalen en hun functionaliteiten en al snel wordt duidelijk hoe dicht hij en

zijn collega's bij de inrichting betrokken zijn. "Als leerkracht podiumtechnieken werden we van in het begin geraadpleegd bij het ontwerp en uitwerking van de theaterzaal, blackbox en bijhorende geluidsstudio en decoratelier. Sinds de eerste fase van de ontwerpen is al heel wat gewijzigd en bijgestuurd. We moeten hoedanook rekening houden met budgetten, materialen, wetgeving, gebruiksgemak, nieuwe technieken, het ontwerp van de architect en noem maar op."

Uiteraard hangt aan alles een prijskaartje, maar het is dit soort bezieling die een dergelijk project doet slagen. De opleiding in Oostende is net de kinderschoenen ontgroeid en het is aardig om te zien hoe snel zoiets tot wasdom kan komen.

De specifieke theatertechnische vakken worden door twee docenten bestierd. Joris geeft geluid, sector en mechanica en zijn collega Dave Werbrouck – die de opleiding opstartte – geeft licht, veiligheid, electriciteit en decor. Beide zijn ook nog actief als theatertechnici en dat in de breedste zin van het woord: ze doen concerten, theater, comedy, workshops en verzorgen ook masterclasses voor professionelen (zie www.betterlive.be). Ze kunnen zo hun ervaring en kennis aanwenden om de juiste klemtonen te leggen. In de nieuwbouw toont zich dat door de uitgekiende details en doordachte toepassingen die je als bouwheer alleen kan krijgen als je ervaringsdeskundigen mee in het bad hebt zitten.

Joris en Dave hebben er op hun beurt op gelet om ook de leerlingen bij de bouw te betrekken. "We houden de leerlingen op de hoogte van de werken en maken regelmatig een werfbezoek. Voor hen is het ook een unieke kans om de nieuwbouw van een theater op voet te volgen en wie weet komt hen dat later in hun carrière nog van pas."

De docenten maken een punt van het begeleiden van de leerlingen, ook nadat ze zijn afgestudeerd, en proberen hen ook te introduceren in de professionele wereld. "Sommigen studeren door aan NARAFI of het RITCS, anderen gaan dan weer in de evenementensector aan de slag, of ze worden door een verhuurfirma opgepikt. Je kan wel stellen dat onze studenten in de cursussen hun motivatie vinden. We hebben leerlingen die in het ASO hun draai niet vinden, maar hier ontdekken

Je kan wel stellen dat onze studenten in de cursussen hun motivatie vinden

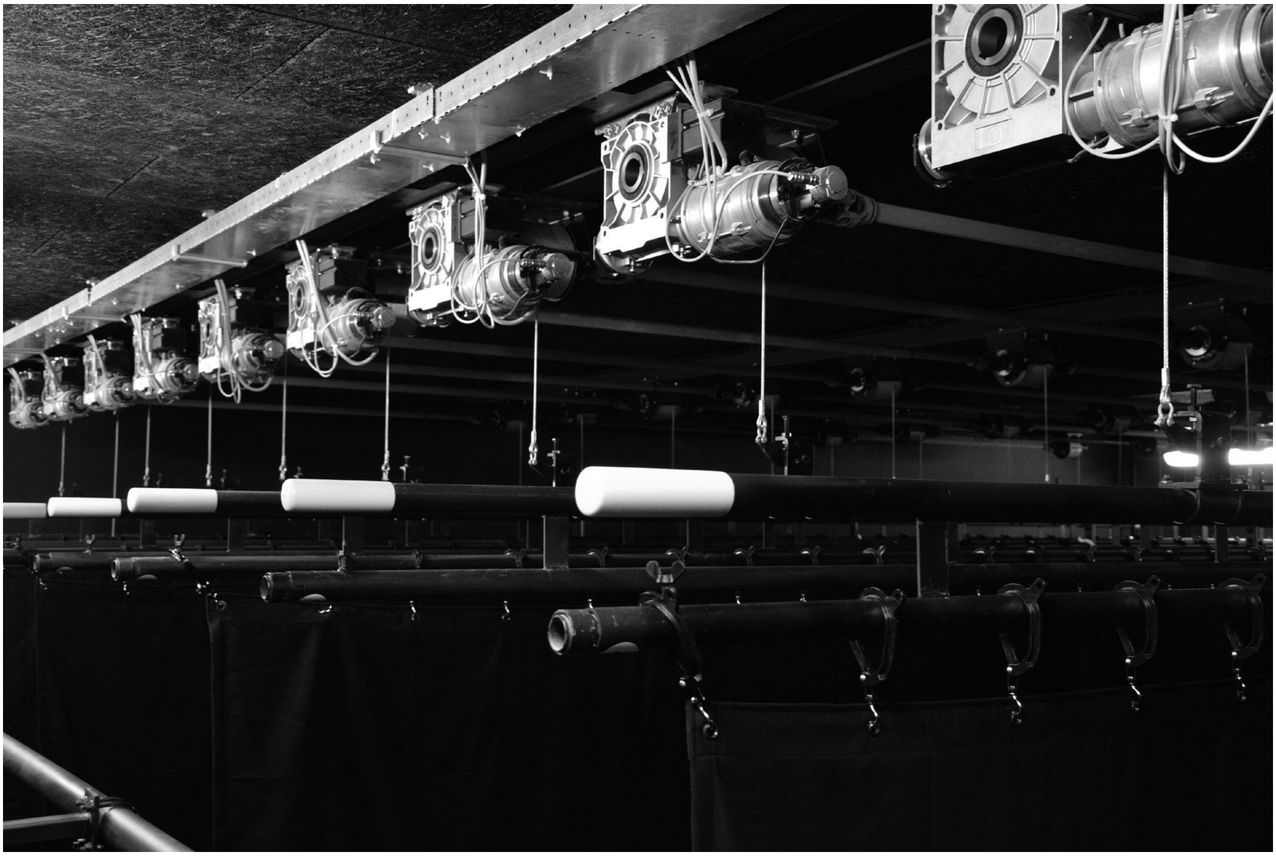

8 november 2016

STEPP CONTACTDAG:

Opleidingen

in het Ensorinstituut (Oostende)

STEPP brengt de opleidingsactoren uit ons werkveld samen op een contactdag. We brainstormen die dag met leerlingen, studenten, lesgevers en (stage) bedrijven uit de podiumsector rond hangijzers voor het podiumtechnisch onderwijs. Hiervoor stelt het Ensorinstituut Oostende haar campus ter beschikking.

Meer info over het programma volgt.

dat theatertechniek iets is dat hen boeit. En dan merk je dat het met de algemene vakken beter wil vlotten. Ze vinden hun motivatie omdat ze een doel voor ogen hebben.
We laten ze veel proeven van alle mogelijke vormen van toepassingen. Zo hadden we bijvoorbeeld al enkele keren een leerling die enkele shows door een professionele lichtman begeleid werd en dan de rest van de toernee voor zich nam (bij Bony King en Senne Guns). Je ziet ze dan ook groeien in de ervaring. Ik sta er naast als geluidstechnieker en stuur bij waar nodig. Ze leren communiceren met andere techniekers, leren omgaan met beperkingen of eigenaardige eigenschappen van de zaal,..."
De leerlingen krijgen met ander woorden niet alleen een degelijke technische basis mee. De opleiding geeft veel aandacht aan de totale ontwikkeling van de leerling via de algemene vakken, (internationale) stages, met lessen aangepast aan eigen interesses, bedrijfsbezoeken, samenwerkingen met grote spelers binnen de professionele sector en het uitwerken van een persoonlijk project in het laatste jaar van de opleiding.
De infrastructuur dient niet alleen als didactisch platform, ze speelt ook een rol in die periferie waarin de leerlingen praktijkervaring opdoen. Voorheen waren er al samenwerkingsverbanden met cultuurverenigingen, festivals, concertzalen, firma's en cc's uit de omtrek. Nog voor de verf droog is, kan je al merken dat de zaal en de studio's een aanzuigeffect hebben: productiehuizen komen nu al aankloppen om van de faciliteiten gebruik te mogen maken. Zo ontstaan nog meer groeimogelijkheden om met gezelschappen/technieker samen te werken en zo echte producties op te bouwen en/of creëren. Door de nieuwbouw staan de studenten met één been in een opleiding en tegelijkertijd met het andere been op de werkvloer.
De nieuwbouw mag dan al deze opleiding naar de best uitgeruste van de regio tillen, het is vooral een uitstekend platform om verder op te bouwen. Tot voor kort waren de podiumtechnieken gehuisvest in een voormalig atelier van de houtafdeling, met lage plafonds en haastig in mekaar getimmerde studiohokjes. Nu beschikt de opleiding over niets minder dan een volwaardige zaal met opnamefaciliteiten en ruime ateliers.
"If you build it, they will come," luidt het in 'Field of Dreams'. Maar waar het in de film bij dromen blijft, wordt in Oostende hard gewerkt om vorm te geven aan een visie en de vorming van nieuwe generaties theatertechnici. Deze investering zal ongetwijfeld renderen wanneer ze leerlingen zal motiveren en hen toelaat om in ideale omstandigheden te groeien. Je zal op allerlei podia in de nabije toekomst nog meer technici met West-Vlaamse tongval otmoeten. Zoiets komt niet vanzelf: 't is all niet dat aor snien, 't is all die kruljes legn.

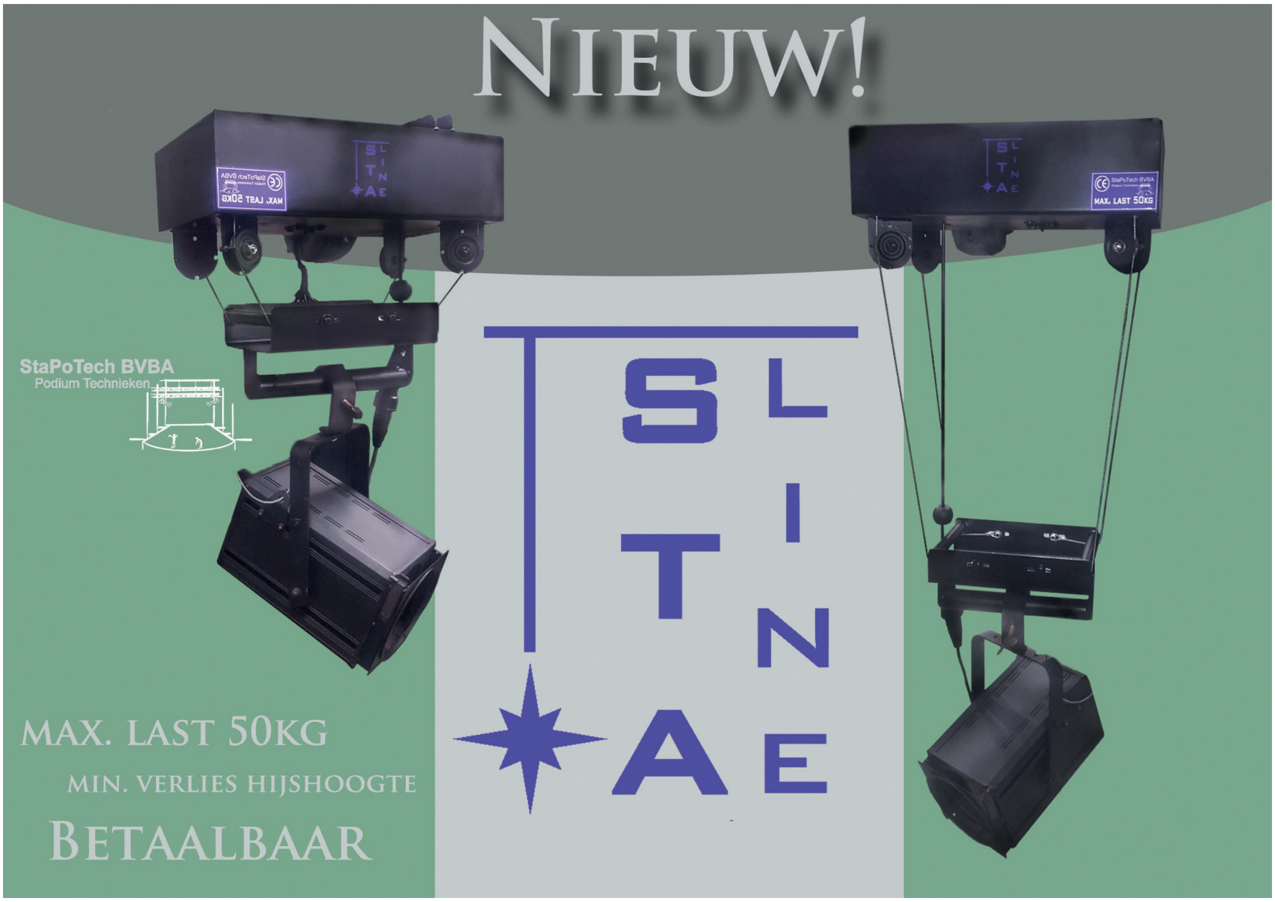

capaciteit: 176 personen
open regie, bereikbaar via tribune en met flightcases via lift
6 x friezen + sierfries
poten verrijdbaar op rail en draaibaar om blackbox te maken.

Geluid:
FOH: d&b Y10 + d&b Qsub
monitors: d&b max 15
A&H GL2200 + SPX 2000, TC Electronic M-one , 4 x DBX 1231
X32 compact + S16 stagebox + digitale multi

Licht:
ADB PC, ADB Fresnell, ADB ACP, ADB Warp, Thomass Par64, PAR 36, Briteq W91L, Lee filters
2 x Chamsys PC wing
ADB Cantor.

Black Box:
6 x Lodestar 2,5T + sturing
prolyte truss
2 x 125A, 6 x 63A, 2 x 32A
5 x Avolites PowerQube

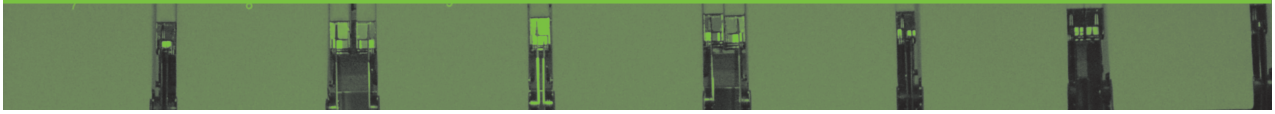

AV-PRODUCTIE PER ZAKTELEFOON

Live via smartphone beelden ontvangen en projecteren in een theaterproductie

Johan Helsen

Voor twee recente producties waarbij videoprojectie werd gebruikt, kwam ook de vraag of het mogelijk is om een chatsessie live te projecteren als onderdeel van de actie op de scène.

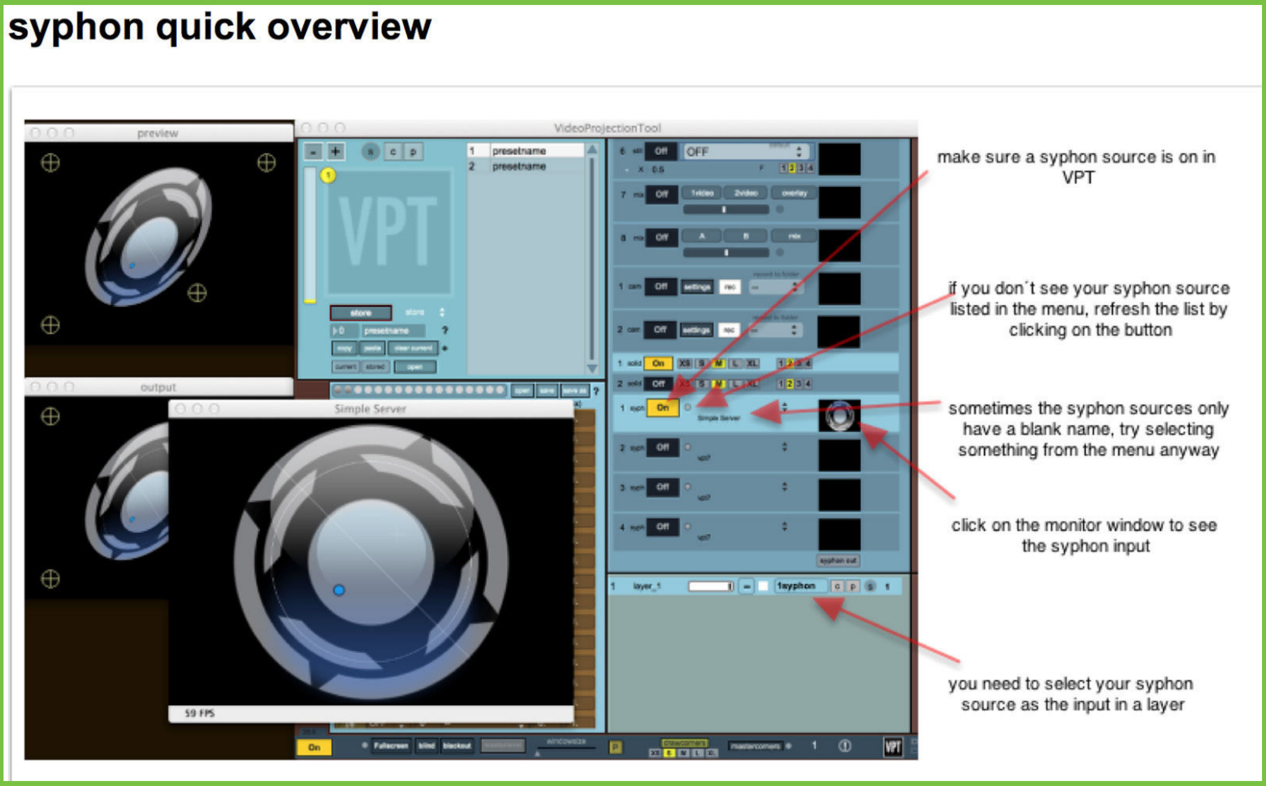

Al sinds 2003 (een eeuwigheid geleden in termen van softwareontwikkeling) gebruiken we bij ons gezelschap het Isadora programma: een multimedia bouwpakket gemaakt door Mark Coniglio. In het begin voor de montage en weergave van geluidseffecten, sinds 2005 ook voor het maken van interactieve videoprojecties.
Acties op de scène zijn niet 100% te timen, maar door met verschillende videolayers te werken, kan je de beeldcues toch perfect triggeren met de actie op de scène. Bijvoorbeeld onweerswolken op de achtergrond (videolayer 1) met daarbovenop een bliksemschicht (layer 2, gemaakt met iMovie) die pas mag komen na een welbepaalde handeling tijdens de act.

Voor de productie 'Closer' (auteur Patrick Marber) was de vraag van de regisseur Jan-Willem Van Hoof of het mogelijk is om bij de chatscène ook daadwerkelijk één van de acteurs in beeld te brengen. De andere acteur werkt met een valse identiteit (doet zich voor als vrouw om de ander te misleiden) en gebruikt een icoon om zich niet te verraden.

Nu is al een aantal jaar de opensource software Syphon beschikbaar op Mac OS X, die het mogelijk maakt om videoframes te sharen tussen verschillende programma's op je computer, net zoals Soundflower of Loopback dat al langer deden voor geluid.
Middels Airplay kan je het scherm van een iPhone of iPad tonen op een AppleTV. Wanneer je het programma AirServer installeert op een Mac computer, presenteert die zich ook als een Airplay receiver binnen je netwerk.
Zo kan je het iPhone- of iPadscherm ook op een computer tonen. En die AirServer software is ook nog eens Syphon compatibel. Het beeld dat je met AirServer binnenhaalt, kan via Syphon doorgesluisd worden naar Isadora om in realtime te bewerken en te projecteren.

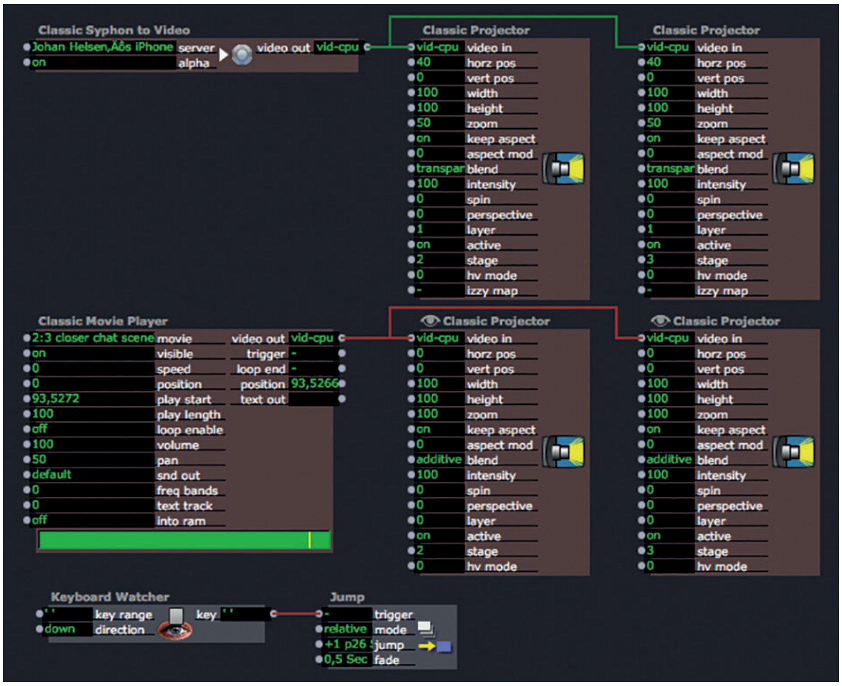

Op die manier konden we de chatscène realiseren. De tekst van de chat was vooraf gemonteerd middels Final Cut Pro en geëxporteerd als .mov bestand. Binnen Isadora wordt deze chat.mov met de combinatie 'Movie Player'+ 'Projector' actors (dit zijn de bouwstenen om je scène te maken) op layer 1 geplaatst.

Met de 'Syphon to Video' + 'Projector' actors wordt het livebeeld van de acteur op layer 2 geplaatst. Daarbij kan dit beeld middels de Projector settings op de juiste plek gepositioneerd worden binnen het geprojecteerde canvas van 1024x576 pixels.
Via de frontcamera van de iPhone en de standaard Foto app wordt de acteur gefilmd. Op die manier kan hij er zelf over waken dat hij mooi midden in het beeld van het camerabeeld komt te zitten.

De twee acteurs hebben elk een laptop waarmee zij, middels screensharing vanaf de Isadora computer in de regiekamer, de chatmovie mee kunnen volgen en reageren waar nodig.

De screensharing dient in de 'kijk' mo-

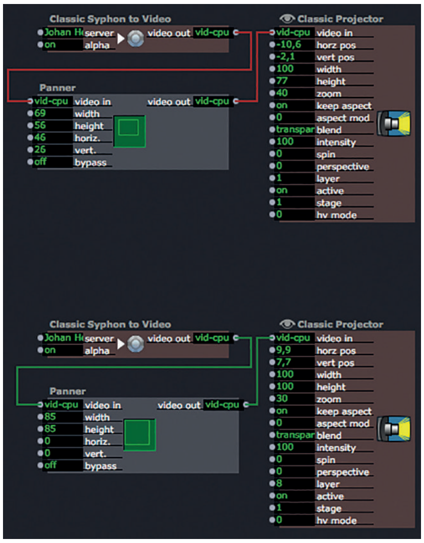

dus te verlopen om te voorkomen dat aanslagen op het toetsenbord worden doorgegeven naar de Isadora computer in de regiekamer.
Ondanks deze beveiliging werd tijdens één van de voorstellingen op een tiental seconden van het einde de chatsessie plots afgebroken en ging Isadora naar de volgende scène. Bleek dat de batterij van de laptop helemaal leeg was waardoor die uitviel, maar daarbij wel nog als een soort laatste stuiptrekking

heel even omschakelde van 'kijk' naar 'bedieningsmodus'. En aangezien de acteur daadwerkelijk typte tijdens de chatsessie zorgde dit ervoor dat de Isadora computer in de regiekamer het commando ontving om naar de volgende cue te gaan. Eens te meer bleek dat je werkelijk alle mogelijke technische parameters dient na te lopen voor aanvang van de voorstelling.

Een Airport Extreme router op de scène zelf zorgde voor de draadloze verbindingen van de iPhone en de twee laptops, deze was middels een UTP kabel verbonden met de computer in de regiekamer.

Bij een volgende productie 'De Groote Rappèl' (over de geschiedenis van garnizoensstad Leopoldsburg, in een regie van Luc Stevens) was ook een chatsessie voorzien tussen twee militairen, één in Brussel en de ander vanuit Afghanistan. Met de opgedane expertise van de 'Closer' productie gingen we ook hier de uitdaging aan. De opdracht was om al het beeldmateriaal op de kazernemuur zelf te projecteren, om op die manier het uitzicht van kazerne IJzer te vrijwaren. Voor de chatscène diende echter het scherm van twee toe-

Het is een kwestie van creativiteit te koppelen aan knowhow.

stellen tegelijkertijd te worden binnengehaald en gepositioneerd op het 1024x576 canvas, zodanig dat die optimaal zichtbaar waren tussen de ramen van de kazerne. Dit uitlijnen kan vrij gemakkelijk in Isadora door het instellen van de juiste settings binnen de Panner + Projector actors.

Het gebruiken van wifiverbindingen tijdens een voorstelling vergt toch de nodige voorzorgen. De afstand tussen de draadloze router en de toestellen zo kort mogelijk houden is een eerste vereiste. Van de regiekamer naar de router op de scène hebben we altijd met een vaste verbinding gewerkt.

We hebben overwogen om vooraf aan het publiek te vragen om smartphones in vliegtuigmodus te zetten, of nog beter helemaal uit te schakelen.
Bij de try-out bleek dat de performantie van het draadloze netwerk immers flink naar beneden ging bij het begin van de avond, zodra de 800 toeschouwers op de tribune hun plaats zochten. De draadloze verbinding tussen iPhone/iPad en de router viel soms weg aan het begin van de avond, wellicht doordat al die smartphones ons draadloos netwerk probeerden te connecteren.

Gelukkig zat de chatsessie op het einde van de voorstelling. Dan hadden de smartphones het blijkbaar opgegeven om verbinding te proberen maken.
Door net voor de bewuste scène opnieuw de netwerkverbinding te verversen en Airplay te activeren om de schermen naar de Isadora computer door te sluizen, is het toch gelukt. Daarom leek ons een oproep om smartphones uit te zetten niet nodig. Indien bij een opvoering desondanks een verbinding wegviel, konden we in plaats van het live videobeeld een foto van de acteur tonen.

De iPhone en iPad waren beide voorzien van een extra 3mm dikke plexiglas cover. Op die manier werd onbedoeld aanraken van het touchscreen voorkomen en de spelers konden de toestellen makkelijk vastgrijpen zonder dat de user interface hier iets van detecteert.

Het gebruik en de bruikbaarheid van digitale draadloze of draagbare toepassingen zal door experimenteren aangetoond worden. Het is een kwestie van creativiteit te koppelen aan knowhow.

In mei 2015 werd voor het eerst een professionele vakbeurs georganiseerd voor de Nederlandse en Vlaamse musea. Zo'n 80 bedrijven gespecialiseerd in het opzetten, bouwen, onderhouden, inrichten, exploiteren, beveiligen van musea presenteerden zich voor de museumwereld. Via druk bezochte inlooplezingen werd aandacht gegeven over zaken als: marketing, sociale media, inkomstenwerving, subsidies en vrijwilligers. Met ruim 3000 bezoekers, waarvan 2983 zijn geregistreerd, was de eerste editie een groot succes. Dit jaar werd de tweede editie gehouden in het Evoluon in Eindhoven, het retro-futuristisch ontwerp van Louis Kalff en Leo de Bever.

Het Evoluon in Eindhoven, *museumvakdagen.nl*

Virtuele realiteit in een houten doosje, *vrmaster.co*

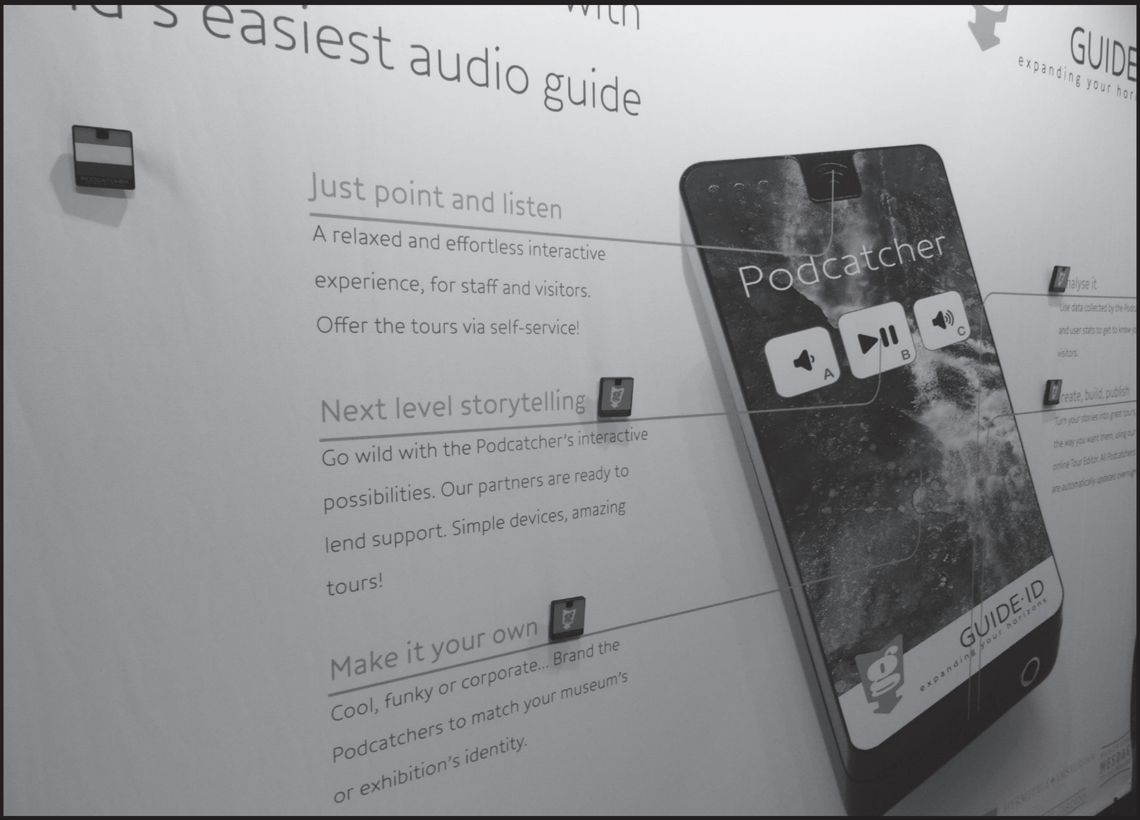

De Podcatcher, een zeer gebruiksvriendelijke audiogids, *guideid.be*

Plooibare led-folie, *lux-lumen.com*

Foto's © Jo Klaps

Multi-touch panels, *onwijs.com*

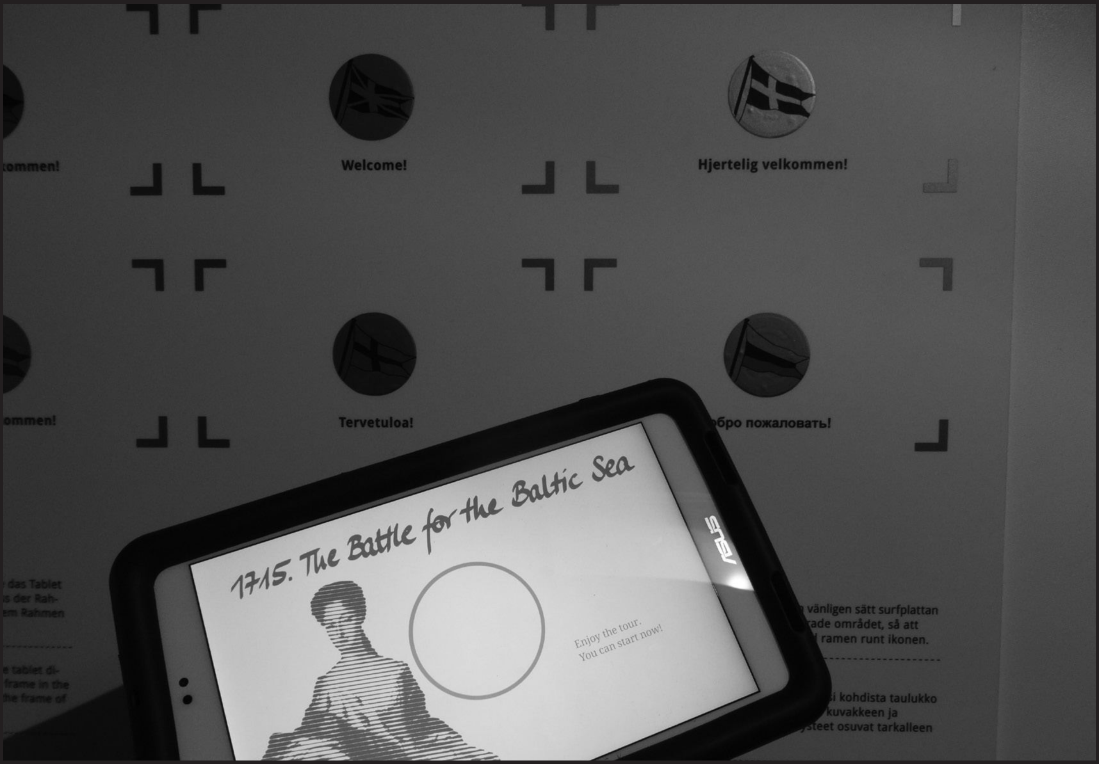

NFC techniek die direct communiceert met je tablet, *tuomi.eu*

Het hoofd van Veldmaarschalk Montgomery in silicone, *museummannequins.com*

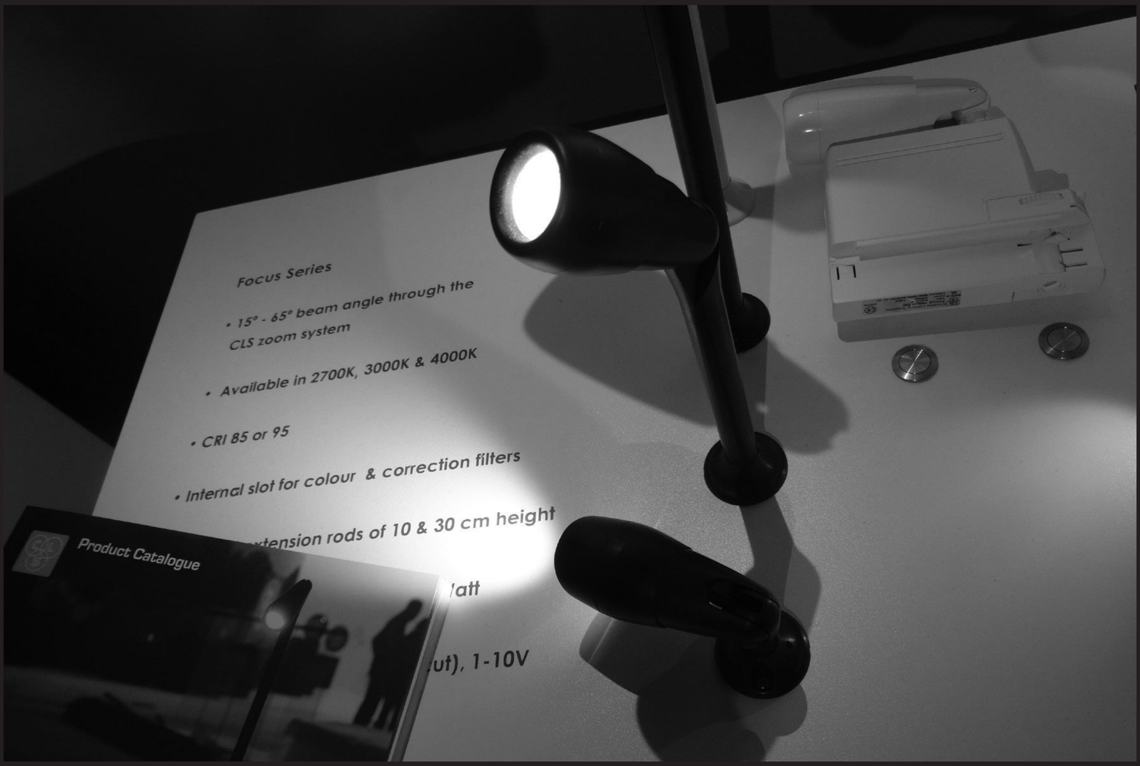

Vitrine Led verlichting, *cls-led.com*

EXTRA MUROS, SUB CAELI

Jan Decalf

De Munt ondergaat dit jaar grondige renovatiewerken en heeft haar programma op diverse locaties ondergebracht. De meest spectaculaire is ongetwijfeld het Muntpaleis dat in een hoek van de terreinen rond Tour & Taxis werd opgetrokken. Het is een krachttoer van indrukwekkende logistiek die ervoor zorgt dat de verschillen zo klein mogelijk werden gehouden tussen de twee concertzalen, ook al zit de ene in een statige negentiende-eeuwse schouwburg en is het alternatief in essentie een tent op een braakliggend terrein.

De geplande renovatie was eerst sneller voorzien, maar door een vertraging in de aanbestedingsprocedure is dan toch besloten om het hele seizoen 2015-2016 buitenshuis te spelen. Voor het opstellen van de tent en het inrichten van de site vroeg De Munt steun aan de federale overheid, waarbij de kosten voorzichtig werden geraamd op 600.000 euro. Wie wat voeling heeft voor dat soort zaken, begrijpt dat het prijskaartje in potlood werd ingevuld. Maar er stond dan ook veel meer op het spel dan alleen het prestige.
Het woord uitdaging is dezer tijden volledig uitgewoond en wordt al gebruikt door voetballers om te beschrijven hoe ze zich voelen bij hun taak om meer te scoren dan de tegenstander. In het licht van wat zich de afgelopen maanden op Tour & Taxis heeft voltrokken, is het wel meer op zijn plaats. We schoven aan bij een klasje studenten van het RITCS die door Roel Proesmans op de site werden rondgeleid.
Roel werd door De Munt aangetrokken om als projectmanager de hele installatie te overzien. Zijn lange staat van dienst als technisch consultant en zijn aanzienlijke ervaring als productiemanager en technisch directeur van festivals en musicals bewees zich in de manier waarop de zaken werden aangepakt: met minutieuze aandacht tot in de diepste details en met een grondig begrip van alle facetten van productie en logistiek. Want het is één ding om een opera een onderkomen uit de regen te geven, het is de bekommernis over de secundaire en tertiaire onderdelen die dit project boven het gewone tilt.
De meeste technische verwezenlijkingen werden al eerder elders uitgevoerd, het is wel de eerste keer dat alle bouwstenen in één project werden gecombineerd. Zo was er bijvoorbeeld al een precendent voor het herbergen van een operagezelschap onder zeil. De 16 jaar oude tent die De Munt op het oog had, had al dienst gedaan als plooitheater na de brand in het Venetiaanse operahuis Teatro La Fenice in 1996 en in 2010 bij de renovatie van de opera van Luik. Maar bij nader inzien voldeed de capaciteit wel, maar zouden de technische compromissen (vrije hoogte, lastcapaciteit van de spanten, zichtlijnen...) al te hoog zijn. Met andere woorden: niet goed genoeg.
Met de tfs-tent (Tensioned Fabric Structure) die bij Veldeman in Bree werd besteld, zocht het productieteam de limieten op van wat mogelijk was, alweer om zo min mogelijk compromissen te moeten sluiten en het verschil met de schouwburg zoveel mogelijk uit te gommen. Bovendien werd er in extremis besloten om een extra etagetent bij te plaatsen. Deze tent van 25m bij 40m doet dienst als foyer en vipruimte. Een heerlijk detail is de gevel die op prachtige wijze gepersonaliseerd werd, met een verwijzing naar het fronton van de Munt.
Roel Proesmans: "Het bleek onmogelijk om in één tent het publieksgedeelte, het technische gedeelte en de ontvangst onder te brengen, zeker niet als we de verwachtingen van dit moment wilden beantwoorden. Je moet je altijd baseren op de huidige standaard, wat in het verleden gangbaar was, kan je hoogstens gebruiken als inspiratie.
We wisten dat de installatie hier voor minstens een jaar moest dienen. Dat wil zeggen dat we vier seizoenen zouden zien: koude, warmte, alle vormen van hemelwater...alles moet blijven werken. De onderhandelingen over de tentinfrastructuur zijn heel snel verlopen. Er was ook niet echt een alternatief in de sector: deze tfs was de enige die aan de technische vereisten voldeed. Er was nog een grotere versie, maar daar konden de spanten maar 300 kilo dragen. In deze versie konden we 600 kilo ophangen en dat was cruciaal voor de verdere inrichting.Die draagkracht bleek niet overdreven, want het tikt aardig aan."
Eens te meer bleek dat een productiemanager van alles iets moet weten om met inzicht de juiste beslisssingen te nemen: licht, geluid, rigging, elektriciteit, veiligheid, waterhuishouding, crowd control... Het is verleidelijk om je op één aspect te concentreren, maar altijd zal je merken dat alles op alles inhaakt.

Een bijkomend aspect van dit project was dat de leveranciers van materiaal hun spullen voor een jaar moesten beschikbaar stellen.

Eens de tent geregeld, was het volgende de bouw van een tribune, het podium en de plaatsing van het grid. De beperkte nokhoogte van de tent verplichtte De Munt er ook toe om anders te gaan denken. Decorstukken die in de schouwburg met haar toneeltoren en –kelder geen probleem zijn, moesten voor sommige producties worden herbekeken. Ook dat is een rol van de productiemanager om die dialoog met de klant te blijven voeren.
Een bijkomend aspect van dit project was dat de leveranciers van materiaal hun spullen voor een jaar moesten beschikbaar stellen. Veel verhuurbedrijven hebben een businessmodel dat gebaseerd is op korte periodes, waarbij ze hun personeel kunnen laten op- en afbouwen (en die kost ook elke keer aan een andere klant kunnen aanrekenen).
"We hebben zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het eigen materiaal van De Munt, maar daar heb je ook weer dat er nieuwe technische oplossingen moesten worden gezocht. Bijvoorbeeld de beperkte draagkracht van het dak heeft ervoor

Vele oplossingen werden 'au fur et à mesure' aangebracht.

gezorgd dat De Munt een versnelde aankoop heeft gedaan van een aantal automatische ledlampen. Waar men vroeger conventioneel werkte met zware armaturen, ging dat nu simpelweg niet. We konden moeilijk gaan jojoën om de fronttrek opnieuw te richten, dus moest er iets inhangen dat zowel een profiel, een spot of een flood kan zijn.

Voor de volgende producties hebben we een deel in repertoire gezet, dat wil zeggen dat we het gaan doen met wat er is. Dat geldt vooral voor het frontlicht, de positie van de volgspots, de positie van de regie,... Het is een ander discours dan in een toneelhuis.
Vele oplossingen werden 'au fur et à mesure' aangebracht. Het waren niet alleen de technieken die ons kopbrekens bezorgden, wat het vooral zeer intensief maakte, was dat alle betrokken partijen moesten worden overtuigd van dit project en dat naar alle grieven en gravamen werd geluisterd.
Er gebeurde altijd wel iets, zo hebben we regen gehad van begin december tot eind februari. Dan heb je gewoon facilitaire containers nodig en alleen door ook daar aandacht voor te hebben, kan je mensen overtuigen om door te doen. Achteraf bleek die regen een zegen, want zo konden we argumenteren om verharde paden aan te leggen met Stelcon dallen en dienstwegen met stalen rijplaten.
Het belangrijkste was dat iedereen overtuigd was en bereid om mee te stappen in dit verhaal. Van leveranciers tot klanten, eindgebruikers en overheden."
Een onderneming van die schaal en met zo'n oogmerk doe je niet door je pasmunt bij mekaar te tellen. Maar het was voor

DE MUNT /
LA MONNAIE
COMPONEER UW EIGEN SEIZOEN
COMPOSEZ VOTRE SAISON
DEMUNT.BE / LAMONNAIE.BE
OPERA
MACBETH
CAPRICCIO
DE GOUDEN HAAN /
LE COQ D'OR
DARAL SHAGA
LOHENGRIN
LUCIO SILLA
MATSUKAZE
MADAMA
BUTTERFLY
HERTOG BLAUWBAARDS
BURCHT / LE CHÂTEAU
DE BARBE-BLEUE &
LUX AETERNA
IN CONCERT
PÉNÉLOPE
IL RITORNO D'ULISSE
IN PATRIA
DEMUNT.BE / LAMONNAIE.BE

De Munt geen optie om een heel jaar de deuren te sluiten. De intendant Peter De Caluwe stelde het zo: "Als we zeven maanden niet zouden kunnen spelen, dan hadden we 15,4 miljoen euro verlies (met een personeelskost van 2,2 miljoen euro per maand)."
Het zou de operaliefhebbers in het Brusselse dus niet ontbreken en bovendien stonden hen op de tijdelijke locatie geen ontberingen te wachten, integendeel. De voorzieningen aan de inkom en de foyer werden met evenveel zorg en oog voor detail bekeken als de theatertechnieken. Zonder daarbij het functionele te verliezen. Bijvoorbeeld: de toiletten zijn gemengd om wachtrijen te vermijden en toch een hoge graad van comfort te houden met de helft aan wat ze in De Munt hebben.
Dat nadrukkelijk comfort zie je overal in de ruime foyer. Roel Proesmans: "Om het voor 1.100 toeschouwers behaaglijk te houden heb je je vierkante meters nodig. Hou er rekening mee dat je al een kwart van je oppervlakte verliest aan techniciteit (een toog, verlichting, versiering, zeteltjes, doorgangen,...). We hebben hier dan ook wat sfeer gebracht door oude decorlusters uit De Munt op te hangen, er hangt kunst, kortom het moest een beetje als een paleis aanvoelen.

Weliswaar blijven sommige handicaps en daarom werd de programmatie wat aangepast aan de omstandigheden.

Zo gebeurt de verluchting en verwarming in de concerttent en de bovenste verdieping van de foyer via een balg. We hebben niet de standaard uitblaaskasten, wat voor een aangenaam klimaat zorgt (zonder bijkomende akoestische problemen te veroorzaken).
Alles moest ook voorzien zijn om een jaar lang mee te gaan, dat wil zeggen dat je naar een duurdere kwaliteitscategorie moet gaan voor bijvoorbeeld het tapijt of de trapbekleding. Maar ook dat je dient te opteren voor een betere uitvoering van signalisatie, noodverlichting etc. Alles moest voorzien zijn zoals in een gebouw.
De hele productie draait op generatoren. Maar om die hoge graad van kwaliteit te garanderen, hebben we ervoor gekozen om die redundant uit te voeren. We hebben hier vier generatoren staan: twee van 200 kVA, twee van 500 kVA en één van 400 kVa voor de airco. Tijdens de opvoering draaien die allemaal. Die 500's hebben we nodig om de pieken van het showgedeelte op te vangen, maar omdat we ons tijdens de show geen blackout kunnen veroorloven, draaien beide in parallel. Dat wil zeggen: als er één uitvalt, blijft de andere draaien. Je kan niet vragen aan een solist dat hij zijn aria onderbreekt als het licht uitvalt. Je moet ten allen tijde over stroom beschikken. Dat geldt uiteraard ook voor de andere gebruikers. Die twee 200's zorgen voor alle nutsverlichting, alle noodverlichting (uiteraard met batterij) en de ventilatie/verwarming. Volledig onafhankelijk van alles wat show is."
Het resultaat van dat alles is dat in sommige opzichten dit Muntpaleis zelfs beter is dan het theater. De muziekliefhebbers hebben allemaal een goed zicht op de scène, waar in De Munt zeker tweehonderd zitjes achter palen en muurtjes staan. Dat de koninklijke loge niet mee werd verhuisd, is een bijproduct van de gedemocratiseerde stoelenopstelling.
Veel klanktechnici huiveren bij de gedachte aan werken in een tent, sommigen gooien al op voorhand de handdoek om een behoorlijk resultaat bij de toeschouwers te krijgen. Niet zo in dit kampement. Hier werd alle aandacht gegeven aan een kritische luistererervaring. Van absorptieschermen rond alle generatoren tot akoestische demping waar nodig. Het podium (25 x20m) werd dubbellagig uitgevoerd, met tussenin een laag molton en onderaan ingepakt met soundbaffels. Het resultaat van dat alles is dat liefhebbers van klassieke muziek zich voor hun muziekbeleving niet moeten schikken. Voor wie uit de rock-'n-roll komt, is dit zondermeer één van de beste concertzalen van de hoofdstad. In een tent.
Weliswaar blijven sommige handicaps en daarom werd de program matie wat aangepast aan de omstandigheden. Vandaar dat De Munt koos om dit seizoen 'Sweeney Todd' in productie te nemen, wat bijna een musical is, en het al te delicate werk achterwege te laten.
Dat moest wel, want naast de site met de tenten wordt intussen een gebouw opgetrokken en de bouwvakkers hebben geen fluisterstand op hun slijpschijven. Door een goede verstandhouding is het mogelijk de hinder te beperken.

ATTENTION
ATTENTION

Roel Proesmans: "Het begint met een goede communicatie en wisselwerking. Dat maakt je goede buren. Je moet elkaar ook een dienst willen bewijzen. Zo hebben we één van onze graafkranen voor hen een leefcontainer laten verplaatsen. De tijd die je dat kost, verdien je later dubbel terug. Je hebt mekaar nodig."

Terwijl het gesprek net over modulaire behuizing gaat, toont Roel ons het gedeelte met de productieruimtes: Containerville. "Een veertigtal containers van Lenaerts-Blommaert, waar we heel blij mee zijn. Die huizen kleedkamers, kostume-afdeling, greenroom en kantoren. Ook hier hebben we gemerkt dat het bij slecht weer met verharding niet volstond en hebben we besloten om een betonvloer te leggen. We zijn nu nog aan het kijken om eventueel nog een overdekte corridor te maken, zodat de solisten droog binnen en buiten kunnen."

Het mag dan wat oneerbiedig klinken om te zeggen dat De Munt kampeert, het is meer extreem glamping, daar komt het in essentie wel op neer. De site is niet aangesloten op het rioolnetwerk en dat wil zeggen dat alle zwart water in twee containers van 40 kubieke meter wordt opgevangen en opgehaald. Niet zo ver van een veldtoilet, maar logistiek wel wat gesofistikeerder.

Waar je maar kijkt, zie je voorbeelden van de indrukwekkende afwerkingsgraad. De eisen die het productiemanagement oplegde, waren dan ook zeer hoog. "We vroegen bijvoorbeeld aan onze leveranciers van verwarming en ventilatie om hun toestellen aan een norm van 50dBa/1m te onderwerpen. Dat bleek niet meteen haalbaar, maar we kregen wel 55dB voor mekaar."

De duur van het project maakte bovendien dat het buiten de reglementering voor evenementen viel. "In Brussel is er bij de overheid wel een cel evenementen, maar die was in dit geval niet aanspreekbaar omdat dit langer dan 90 dagen duurt. Je valt dan niet langer onder een tijdelijke constructie, maar onder de regels voor een gebouw. Je moet dan in principe sprinklers, alarmsystemen en noem maar op voorzien. Dat is om te beginnen financieel niet haalbaar, maar praktisch bovendien onuitvoerbaar. Het is dan een kwestie om met de bevoegde instanties mee te denken en open te communiceren. Het helpt natuurlijk als je al op voorhand met je veiligheidscoördinator alles hebt afgetoetst en op een rijtje hebt. Hier bestaat ook geen draaiboek voor: je vertrekt met zoveel mogelijk voorkennis van zoveel mogelijk domeinen en je blijft bijstuderen."

De site van het Muntpaleis is uniek omdat het een primeur is dat alle techniek en logistiek op een dergelijke manier bij mekaar wordt gebracht. De eisen die daarbij werden gesteld, zoeken de limieten van het functionele op, maar het resultaat is niet minder dan indrukwekkend.

WILLEM BEYNE & ZONEN

Kunstenaars in de achtergrond

Ivo Kersmaekers

Amsterdam aan het einde van de 19de eeuw. Willem Beyne had een hobby.

Hij liefhebberde in het toneel en hij maakte in zijn vrije tijd daar de decors voor.

Rond 1896 maakt hij van zijn hobby zijn werk en begint hij met het professioneel maken van theaterdecors.

Dat was toen veelal voor de plaatselijke toneelverenigingen en operettegezelschappen.

Na een aantal jaren is zijn zoon Karel bij hem in de zaak gekomen.

Toentertijd vond met het zonde dat de decors maar voor één productie werden gebruikt en er werd met regelmaat gevraagd of het mogelijk was het decor terug te nemen. Maar stockeren van stukken brengt niets op en zo is de verhuur van decors begonnen. Bij deze decors hoorden ondermeer geschilderde achterdoeken en meubels. Er waren ook bespannen panelen en vakken voorhanden, eventueel voorzien van een deur of een raam, om zo een aantal verschillende configuraties te kunnen maken.

Halverwege de jaren 50 (Willem was intussen overleden) kwamen René en Paul Beyne in de zaak, de zoons van Karel. Zij namen het bedrijf over van hun vader. Het is in die periode dat het bedrijf groeit door ook theatertextiel te gaan leveren voor permanente installaties.
Daarnaast is René zich gaan richten op de buitenlandse markten en hij maakte in de jaren 90 regelmatig reizen op zoek naar nieuwe klanten en nieuwe mogelijkheden.

Helaas is Paul vrij jong overleden en René is alleen verder gegaan tot in 1983 zijn zoon Charles in de zaak kwam. In tussentijd werd er ook steeds meer decor gemaakt voor impresariaten die eigen producties maakten.
Charles is wegens ziekte in 2000 gestopt en René heeft het bedrijf verkocht aan Pandora. Pandora werd ShowTex en zo belandden de antieke stukken in de collectie van deze specialist in theatertextiel.

De oudste doeken dateren nog van de jaren 30. Veelal werden de ontwerpen gemaakt door de decorontwerpers en het was de taak van de schilder om de sfeer en de bedoeling van de ontwerper op het doek over te brengen.
Met enige regelmaat kwam de brandweer controleren of de doeken nog brandvertragend waren en werden er stempels achterop gezet. Daarop staat dan het jaartal van controle.

Al deze doeken behoren nog steeds tot de verhuurstock van ShowTex. Er zouden 250 stuks in stock zijn van verschillende formaten. Het merendeel is ongeveer 5 x 8 meter, slechts enkele hebben andere maten en werden gewoonlijk gebruikt om achter ramen of deuren in decors te hangen.
Een aparte verzameling bestaat uit relatief lage en lange doeken die waren bedoeld voor het aankleden van fuiven en bars. Van alle doeken zijn de originele foto's en/of de oorspronkelijke ontwerpen bewaard gebleven.

Dankzij advies van het Kenniscentrum Podiumtechnieken en het Expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van de podiumkunsten, Het Firmament, is een begin gemaakt met de inventarisatie.

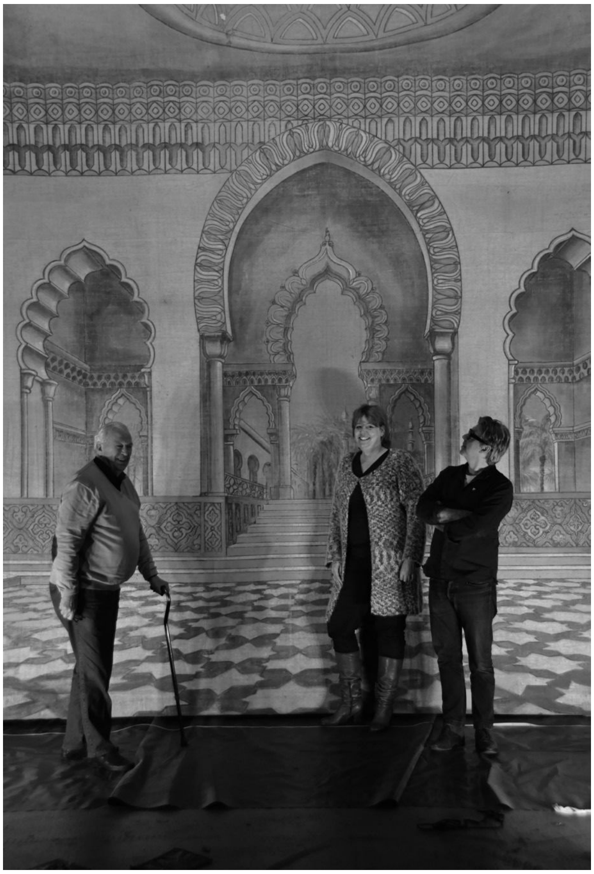

Het beperkt aantal doeken dat tot nu onder handen is genomen, blijkt in opmerkelijk goede staat te verkeren. De linnen doeken zijn de oudste, pas na de oorlog kwam het katoen in zwang. Ook zijn er enkele doeken geschilderd op 'oorlogslinnen', een zeer ruw soort linnen, bewaard gebleven.
De schildertechnieken en verfsoorten werden vaak gemengd en in hetzelfde decor zien we pigmentverf, latex en andere soorten door en op elkaar terugkomen.
Hetzelfde decor werd immers vaak verhuurd (tot 30 – 40 keer per jaar) en er werden aanpassingen gemaakt zoals de klant het wenste. Zo is bijvoorbeeld de naam van een boot of een café vele malen overschilderd.

Elk jaar kwam de brandweer langs en regelmatig werden de doeken opnieuw behandeld voor brandwerendheid. De gebruikte producten waren echter behoorlijk corrosief en op sommige plooien liet dit zijn sporen na.

Verschillende decorschilders hebben in de 'Ateliers W. Beyne & Zn.' gewerkt en de artistieke waarde van het schilderwerk is dan ook divers. Vele doeken hebben verrassende kleuren en perspectieven, bij sommigen is het resultaat iets minder geslaagd. De algemene cultuurhistorische waarde staat echter buiten kijf.
Hopelijk wordt het weldra mogelijk de verzameling te ontsluiten voor een breder publiek.

Met dank aan René Beyne en Sandra Fisher.

ALUSHAPE CRETONNE VOOR TERRA
IJZERSTERKE DANSVOORSTELLING IN EEN BREEKBAAR DECOR
Naar een ontwerp van beeldend kunstenaarsduo Sofie Lachaert & Luc d'Hanis © Sofie Lachaert
ShowTex
AMAZING STAGE FABRICS IN MOTION
ShowTex nv • info@showtex.com • www.showtex.com • www.showtexrental.com

TRACKING VAN 3D NAAR 6D

Jeroen Seeboldt

Welke nieuwe mogelijkheden ontstaan er wanneer je de bewegingen van een zanger, acteur of danser live en tot op de millimeter kunt volgen? En als je die bewegingen realtime kunt koppelen aan licht, geluid, mediaservers en camera's? Met BlackTrax lijken deze mogelijkheden een stap dichterbij te komen.

We hebben het over tracking systemen, technologie om realtime te volgen waar een persoon of object zich in de ruimte bevindt. Dit gebeurt door metingen te doen met behulp van zendertjes en ontvangers. Van iemand die zo'n ontvanger en/of zendertje draagt weet je dan binnen een zekere nauwkeurigheid waar die zich bevindt en kan je hem bijvoorbeeld laten volgen door een spot. Je kunt zo'n zendertje natuurlijk ook op een decorstuk of ander bewegend object plaatsen.
Twintig jaar geleden werd met AutoPilot één van de eerste tracking systemen voor onze sector ontwikkeld, gericht op geautomatiseerd licht. Voor geluid zijn specifieke trackingsystemen ontwikkeld als Stagetracker en TiMax. Zij zorgen ervoor dat het geluid klinkt vanuit de plek waar de acteur of zanger werkelijk is, zodat de auditieve en visuele informatie mooi met elkaar overlappen.
Sinds AutoPilot is de rekenkracht van computers natuurlijk enorm toegenomen. Er is compleet nieuwe technologie op het gebied van sensoren, wireless toepassingen en netwerken. Het Canadese Cast Software, bekend van de wysiwyg visualisatiesoftware, lijkt met BlackTrax een nieuwe stap te zetten. Hun ambitie is om met alle technische disciplines te kunnen samenwerken.

AutoPilot

Om te begrijpen wat die nieuwe stap inhoudt, kijken we nog even terug. In 1992 presenteerde Wybron het AutoPilot systeem. Hiermee was het mogelijk om een performer automatisch te laten volgen door DMX bestuurbare schijnwerpers, ofwel bewegend licht. De betreffende persoon draagt een infrarood ontvangertje en een ultrasoon zender in de vorm van een dasspeld en een beltpack. Boven het speelvlak zijn infrarood panelen en radio-antennes gemonteerd in trekken of trussen. Een centrale controller kent hiermee de positie van die persoon in de ruimte en stuurt een DMX-signaal uit voor positie, lichtintensiteit en iris voor vier verschillende beltpacks. Destijds revolutionair en betrouwbaar. AutoPilot biedt de mogelijkheid om zonder volgspotters te werken, of om per scène de armaturen te kiezen die een persoon moeten volgen. En omdat AutoPilot de spots kan dimmen wanneer een zender niet in het speelvlak is, hoeft de operator die spot niet eens aan te zetten wanneer iemand het podium opkomt.
Een groot nadeel van AutoPilot was het tijdrovende calibratieproces, dat in AutoPilot II overigens werd geautomatiseerd. Bij deze calibratie meet het systeem met een beltpack en een vloerplaat eerst waar de ontvangers gemonteerd zijn, en daarna checkt het systeem alle armaturen op drie plaatsen, zodat de processor de DMX-waarden voor die posities kan uitrekenen. Het proces verloopt automatisch en kan op elke nieuwe locatie eenvoudig herhaald worden. Er is zelfs hoogtecorrectie, zodat een zender niet altijd op ooghoogte geplaatst hoeft te worden. AutoPilot is en wordt nog steeds veel gebruikt, maar fabrikant Wybron is sinds 2013 van de markt verdwenen.

BlackTrax

Waar Wybron en concurrenten als Martin stopten bij geautomatiseerd licht, zet Cast Software met BlackTrax de stap om vanuit 3D ook datakoppelingen te leggen naar visualisatie, geluid en video. Het systeem bestaat uit een server met software, een controller, Bluetooth camera's, Bluetooth beacons en een calibratiekit.
Om met BlackTrax te werken moet eerst de speelruimte, de 'Space', nauwkeurig in 3D worden vastgelegd in wysiwyg of een compatibel cad-programma. Alles begint met het definiëren van deze ruimte, de 'Tracking Area'. In die ruimte kan BlackTrax vervolgens ieder object met een beacon realtime volgen. De camera's zijn infrarood motion capture camera's. De bakens zijn kleine beltpacks die pulserend infrarood licht

uitzenden dat door de bluetooth camera's (maar niet door videocamera's of het menselijk oog) wordt waargenomen. Ieder beltpackje wordt individueel herkend aan zijn pulspatroon - de X-, Y-, Z-coördinaten zijn hiermee bekend. De bakens zijn verder voorzien van gyroscoop, accelerometer en radiozender waarmee de rotatie en oriëntatie van het beltpack wordt gemeten, en dus van het object of de persoon waar het beltpack aan bevestigd is.
De btcams worden gemonteerd boven en buiten de 'Space', die maximaal een diameter mag hebben van 48 m. Voor de calibratie heeft Cast een vloerplaat en een Magic Wand ontwikkeld, die samen met een beltpack de posities van camera's en armaturen controleert. Op dit moment kan BlackTrax 12 personen of objecten tracken binnen de 'Space'.

6D data over positie en draaiing
De data over positie en rotatie gaat draadloos (2,4 GHz) naar een server die net als AutoPilot armaturen kan besturen. Door middel van een ArtNet DMX-node kan BlackTrax de controle overnemen van pan, tilt, iris en intensiteit. BlackTrax kan ook rechtstreeks met de lichttafel communiceren, zodat de tafel die XY/Intensiteit informatie krijgt. Dit kan al met MA lichtcomputers. BlackTrax kan ook de absolute 3D-positie (x, y, z) en de draaiing (roll, pitch, yaw) - samen ook wel 6D genoemd - delen in een UDP-protocol op een ethernetwerk met andere gebruikers. Het interessante van informatie over draaiing is dat videobeelden of robotic camera's mee kunnen draaien. Natuurlijk moeten alle apparaten wel met elkaar kunnen praten. BlackTrax communiceert al met mediaservers als Pandora's Box en Green Hippo en met Sonic Wave 1.

Toepassingen
Cast ziet voor BlackTrax toepassingen in film en televisie, sportwedstrijden en evenementen en zeker ook theater en entertainment. Je kan er van alles en nog wat mee automatiseren en programmeren. Denk bijvoorbeeld aan een kubus die door de ruimte zweeft en kantelt. Het beeld uit de projector zoomt, draait en kantelt mee, volledig gesynchroniseerd met de kubus. Een Blacktrax beltpack op de kubus zorgt ervoor dat de 6D data bij de mediaserver aankomt, die daarmee de beeldaanpassing verzorgt.
Een andere mogelijkheid is het vastleggen van een 3D verplaatsing. Door het indrukken van een knopje op de beltpack wordt de 3D data opgenomen, zodat je kan zien hoe iemand beweegt en dat vervolgens gebruiken om cues te programmeren zodat bijvoorbeeld het geluid meegaat. Omdat je weet waar een artiest staat, zou je ook cues kunnen instarten die daarop gebaseerd zijn. Daar heeft Cast ook over nagedacht. In de 3D wereld kun je bijvoorbeeld een cirkel als trigger tekenen. Betreedt de artiest die cirkel, dan kan een trigger gegeven worden dat de microfoon uitgaat of een andere lichtstand gestart wordt. Voor trapeze of decors met verdiepingen kunnen de triggers ook in driedimensionale vormen

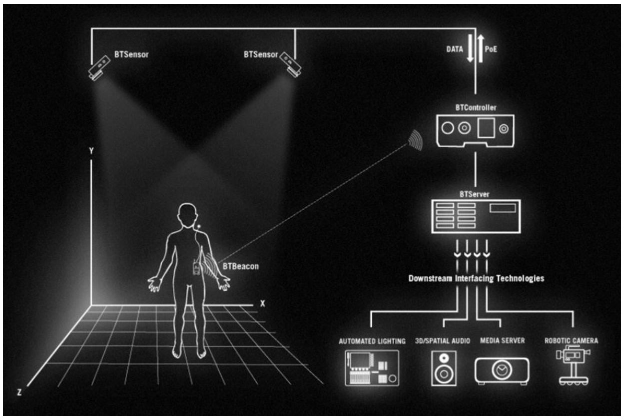

ontworpen worden. En om het helemaal af te maken, op de beltpack zitten twee triggerknoppen, zodat een artiest met de hand een stand kan doordrukken.

Productionele voordelen

Visualisatiesoftware heeft grote impact gehad op de technische productie van evenementen - licht programmeren in een studio bespaart enorm op locatiedagen, repetitietijd, huur van licht, geluid en podia. Of dit ook voor BlackTrax opgaat is nog de vraag. Het is zeker zo dat er minder programmeerwerk kan zijn. Immers, de zenders zeggen waar iemand staat, daar hoeven geen lichtstanden voor gemaakt te worden. Het systeem zou dus in sommige producties volgspotters kunnen vervangen, cues geven aan de hand van positie-informatie of de artiest kan zelf op een knop drukken.
Maar het gebruik en nut is natuurlijk sterk afhankelijk van de creatieve behoeftes. En of de kosten van de technologie daadwerkelijk opwegen tegen de baten, zal nog moeten blijken. Wat wel vaststaat is dat dit soort positioneringssystemen tal van wensen in vervulling kunnen doen gaan, zoals grote aantallen zendermicrofoons controleren, of met projectiebeelden mensen volgen. Dit is het soort technologie dat creatieven op nieuwe ideeën kan brengen, terwijl het voor technici en producenten interessant kan zijn vanwege de automatisering van dagelijkse werkzaamheden, zodat deze nauwkeurig en zonder risico herhaalbaar worden. Cast richt zich overigens niet alleen op de grote shows: er wordt onderscheid gemaakt in small (12x12x12m), medium (30x30x30m) en large toepassingen.

Eurovisie Songfestival

Het Eurovisie Songfestival is al jaren een evenement waar leveranciers gevraagd worden om innovatieve producten in te zetten. Het productieteam kan zo kijken of de technologie behulpzaam is en de fabrikanten kunnen zien hoe hun product het doet als het er echt om gaat. In de editie van 2013 werd Cast gevraagd om twee optredens met BlackTrax te ondersteunen. Het Urban Orchestra wilde dansers, skateboarders en fietsers met videobeelden laten volgen. De uitdaging was om een spoor van verfspatten exact mee te laten lopen met de route die werd gereden. De koppeling met Green Hippo maakte dit effect mogelijk. Ook bij de winnaar van 2012 werd Blacktrax ingezet. De zangeres Loreen vloog bij de vertolking kort door de lucht. Daarbij werd zij gevolgd door geautomatiseerd licht vanaf de grond, het tegenlicht en voorlicht. Wat met de hand lastig te doen is, de overgang van vloer naar tegenlicht armaturen, deed Blacktrax vloeiend.
Intussen zijn de creatieve mogelijkheden van video, projectie en automatisatie al zover uitgegroeid dat ze een doorslaggevend deel van de opvoering kunnen zijn. In 2015 had de winnaar van het Songfestival zijn punten zondermeer te danken aan de slimme animatie. Wie de speerpunt van deze technologie wil voelen, weet waar hij moet kijken. ■

OISTAT NEWS JUNI 2016

DE TWEEDE TECHNICAL INVENTION PRICE

De TIP wordt uitgereikt aan de technici die werken in het theater of de entertainment industrie en die gadgets, apparaten of eenvoudig slimme oplossingen bedenken voor onze soort werk: die slimme ideeën die vooral worden gerealiseerd door goedkope middelen en materialen.
Het apparaat wordt soms alleen gebruikt in een bepaald, theater, bedrijf, reizende tentoonstelling, soms slechts één land.
Dit is een kans om deze uitvindingen en slimme apparaten met de internationale gemeenschap te delen.
Er wordt een TIP Catalogus gepubliceerd, met die de inzendingen die door een internationale jury het meest nuttig geacht worden.
Uit deze inzendingen zal men in het meest verdienstelijke idee bekronen met de International Technical Invention Prize 2017.

Prijzen worden uitgereikt aan top drie inzendingen.
De winnaars worden bekend gemaakt op de TIP prijsuitreiking in World Stage Design 2017.

De wedstrijd opent op 1 december 2016.
De sluitingstijd voor inzendingen voor de TIP wedstrijd is middernacht 00:00 GMT op 30 maart 2017.
De winnaars worden bekendgemaakt op 1 mei 2017.
De officiële aankondiging en de uitreiking van de Tweede Internationale Technical Invention Price zal gebeuren op World Stage Design 2017, 1 juli tot 9 juli 2017 in Taipei, Taiwan.

Alle info en reglementen zijn te downloaden van de OISTAT website, www.oistat.org, of te verkrijgen per email via tip@oistat.org

RESEARCH COMMISSION MEETING 11 - 13 JUNI
Stockholm en Drottningholm, Zweden

De OISTAT Research Commission, heeft dit jaar, naast de gebruikelijke meetings en lezingen, ook een bezoek aan de ateliers van de Kungliga Opera.
Dit gebouw heeft een belangrijke restauratie ondergaan, waarbij het historisch gebouw is aangepast aan de noodwendigheden van de hedendaagse opera productie.
Deze opera heeft ook een grote verzameling van historische maquettes en kostuums.
De Research Commission bezoekt ook de voorstelling "The Rococo Machine" in Drottningholm.

THE ROCOCO MACHINE
AN ANNIVERSARY OPERA ABOUT LOVING A THEATRE

De 250e verjaardag van het Slottheater van Drottningholm wordt gevierd met een nieuw geschreven opera.
Het theater heeft in zijn 250 jarig bestaan praktisch geen enkele verandering ondergaan.
De originele machinerie en (kopieën van) de originele decors zijn nog steeds aanwezig en in werkende staat.

"The Rococo Machine is een verjaardags-opera. Het is een eerbetoon aan het Drottningholms Slottsteater en aan al de vakmensen die theater maken. We zingen over het recht op geluk en het recht te rebelleren. Over een gebouw zo graag te zien, dat je hart ervan openbarst. En over het onweerlegbare belang om af en toe eens in een geschilderd bos te kunnen ronddwalen." (Tuvalisa Rangström, libretto)

Voorstellingen van 7 tot 19 juni
http://dtm.se/rococomachine/

AGENDA

24 10 16

STEPP Cursus Beeld- en Videotechnieken bij Auvicom (Halle) i.s.m. OpenDoek

Steeds vaker wordt in het theater gebruik gemaakt van videotechnieken. De vereiste techniek beperkt zich vaak niet tot het eenvoudigweg aansluiten van een laptop op een projector, maar vraagt veel meer van technici. Deze basiscursus organiseert STEPP in samenwerking met OpenDoek met als hoofddoel technici meer vertrouwd te maken met het gebruik van videotechnieken in theater. Wat komt er zoal aan bod? In de eerste plaats wordt een overzicht gegeven van oudere en hedendaagse videoprojectie- en weergavetechnieken. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de apparatuur (connectoren, interfaces) die wordt gebruikt om beelden te vermenigvuldigen, schakelen, splitsen… en om beelden over grote afstanden te transporteren. De theorie wordt in praktijk gebracht met een echte hands-on sessie waarbij gebruik wordt gemaakt van recente apparatuur. Ook gaan we zelf aan de slag met het schematisch uitbouwen van een aantal installaties.

Docenten: Jan Strickx en Bart Van Den Daele. Bart werkt sinds 1985 bij Auvicom. Begin jaren '90 startte Auvicom onder zijn leiding haar event/rental afdeling die professioneel materiaal te huur aanbiedt aan de bedrijfswereld.

04 10 16

Cultuurforum 2016 in deSingel (Antwerpen) georganiseerd door VVC

De jaarlijkse ontmoeting van minister Sven Gatz met de cultuursector, waar hij in dialoog gaat over de toekomst van cultuur en het cultuurbeleid in Vlaanderen. Hoofdthema dit jaar is digitale cultuur.

13 10 16

Prospectiedag podiumkunsten en mensen met een beperking in het CC Berchem (Antwerpen) georganiseerd door Demos

Demos wil inspelen op de nood aan meer presentatiemogelijkheden voor artistieke producties door mensen met een beperking. Daarom nodigen ze programmatoren, boekingskantoren en cultuurprofessionals uit om fragmenten te komen bekijken uit een aantal straffe podiumvoorstellingen met mensen met een beperking. Dit met het oog op prospectie voor het seizoen 2017-2018. Diezelfde dag wordt hun publicatie over podiumkunsten met mensen met een beperking voorgesteld, waarin dieper wordt ingegaan op vier thema's: laagdrempelig proeven van kunst, talentontwikkeling, eigenaarschap en publieksperceptie. Inschrijven: vanaf 15 augustus 2016. Meer info en een gedetailleerd programma volgt. Wil je nu al meer info, neem dan contact op met An Van den Bergh (an@demos.be of 02/204 07 01).

08 11 16

STEPP Contactdag Opleidingen in het Ensorinstituut (Oostende)

STEPP brengt de opleidingsactoren uit ons werkveld samen op een contactdag. We brainstormen die dag met leerlingen, studenten, lesgevers en (stage)bedrijven uit de podiumsector rond hangijzers voor het podiumtechnisch onderwijs. Hiervoor stelt het Ensorinstituut Oostende haar splinternieuwe campus ter beschikking. Meer info over het programma volgt.

20-22 11 16

STEPP Cursus Licht en Lichtontwerp in deSingel i.s.m. OpenDoek

Aan de hand van een reëel praktijkvoorbeeld, neemt deze cursus je mee door het proces van een lichtontwerp.
Tijdens de eerste dag bekijken we de eigenschappen van licht, lichtbronnen en armaturen, steeds met de artistieke toepassingen in het achterhoofd. Vervolgens krijgen we een decorplan en de wensen van de regisseur en werken we samen aan het lichtontwerp voor de voorstelling.
Op de tweede dag bespreken we elkaars voorstellen en werken we het definitieve plan af. Dit wordt vervolgens in de praktijk uitgevoerd, geïnstalleerd, bekabeld en gericht. Hier besteden we ook aandacht aan werkmethodes en handige tips voor veilig werken en het efficiënt gebruik van armaturen.
De derde dag werken we onze opstelling af en maken we lichtstanden. Hierbij staan we even stil bij lichtsturing in het algemeen, de basics van het DMX-signaal en netwerkprotocollen, maar ook bij technische en artistieke programmeertrucs.
De cursus wil de link tussen het technische en het artistieke leggen, door aan te tonen dat technische kennis andere ontwerpen oplevert, maar ook dat artistiek inzicht de techniek efficiënter maakt.

We starten bij de basis van licht en belichting, maar graven ook dieper, zodat de cursus geschikt is voor beginners, maar ook voor mensen die al iets langer in het vak staan en hun kennis willen opfrissen.
Docent Glen D'haenens is Hoofd Licht, Geluid, Video & SFX bij Opera Vlaanderen en lichtontwerper.
Data: 20/12, 21/12 en 22/12

Beursoverzicht

18-20 09 16
Plasa, Londen, Engeland

09-10 11 16
Festivak, Mechelen, België

27 10 16
Pulse Trefdag 2016 'RE:CULTURE' in de Beursschouwburg/AB (Brussel)

29-30 11 16
JTSE, Parijs

20-22 06 17
STAGE|SET|SCENERY, Berlijn

PRODUCTNIEUWS

Amptec

d&b DS10 audio network bridge

De DS10 een slimme interface tussen Dante en d&b versterkers. De DS10 beschikt over 2 AES3 inputs, 8 AES3 outputs en een geïntegreerde 5-poort switch met geavanceerde functies zoals redundantie, VLAN en multicast filtering. In de bypass mode functioneert de DS10 bovendien als een stand alone AES3 splitter.

DPA breidt het d:facto gamma uit met de d:facto Linear Vocal Microphone.
Deze heeft een extreem lineaire frequentierespons in vergelijking met de standaard d:facto vocal mic, die een subtiele boost van 3dB heeft rond 12kHz. In België reeds in gebruik door Hooverphonic en Tourist LeMC.

Controllux

ARRI introduceert de SkyBlender

De SkyBlender is een asymmetrische reflector voor de SkyPanel die de gebruiker een nieuw gamma aan mogelijkheden biedt. Zoals het zeer egaal belichten van een ChromaKey achterwand, het inzetten als een color wall washer, het belichten van een backdrop of zelfs als horizon verlichting voor studio en theater.

PRG

PRG ontwikkelde het Ground Control Followspot systeem.
Een PRG Bad Boy volgspot gekoppeld aan een camera wordt bestuurd vanop de grond. Het systeem bestaat uit drie delen: een Remote Spot Luminaire, een GC Truss Box en een GC Followspot Controller. Contacteer jkerkhofs@prg.com voor meer info.

ShowTex

Duurzaam ondernemen in theatertextiel.

Enkele jaren geleden werd bij ShowTex een Werkgroep Ecologie opgericht. Sindsdien werd geïnvesteerd in een groenere infrastructuur, een actief en uitgebreid recyclageprogramma en lanceerden ze het eigen 'ECO by ShowTex' label voor al hun milieuvriendelijke producten.

Nieuwe producten in het gamma podiumfluwelen.

Ben je op zoek naar een extra breed synthetisch velours, een budgetvriendelijke katoenen fluweel of een ultra zwaar voordoek? Op de website van ShowTex vind je een handig overzicht om je te helpen snel de beste oplossing te vinden voor jouw theater of evenement.

GROEPSLEDEN

30 CC – Leuven
Bronks Jeugdtheater – Brussel
CC 't Getouw – Mol
CC 't Schaliken – Herentals
CC 't Vondel – Halle
CC Asse – Asse
CC Blankenberge – Blankenberge
CC Bolwerk – Vilvoorde
CC Brugge - Brugge
CC Casino – Houthalen-Helchteren
CC De Schakel – Waregem
CC De Borre – Bierbeek
CC De Breughel – Bree
CC De Brouckere – Torhout
CC De Herbakker – Eeklo
CC De Kollebloem – Puurs
CC De Mol – Lier
CC De Plomblom – Ninove
CC De Roma – Willebroek
CC De Steiger – Menen
CC De Werf – Aalst
CC Hasselt – Hasselt
CC Het Perron – Ieper
CC Jan Tervaert – Hamme
CC Kruispunt – Diksmuide
CC Mortsel – Mortsel
CC MUZE – Heusden-Zolder
CC Nova – Wetteren
CC Scharpoord – Knokke-Heist
CC Spikkerelle – Avelgem
CC Ter Dilft – Bornem
CC Westrand – Dilbeek
CC Zwaneberg – Heist-Op-Den-Berg
Concertgebouw – Brugge
Cultuurhuis De Warande- Turnhout
deFENIKS – Walpurgis – Mortsel
deSingel – Antwerpen
FARO - Brussel
GC 't Blikveld – Bonheiden
GC De Boesdaalhoeve – Sint-Genesius-Rode
GC De Bosuil - Overijse
GC De Kam – Wezembeek-Oppem
GC De Kroon – Bocholt
GC De Lijsterbes - Kraainem
GC De Moelie - Linkebeek
GC De Zandloper - Wemmel
GC den Ichter – Opglabbeek
GC Tentakel - Zonhove
GD De Muse – Drogenbos
Handelsbeurs - Gent
Het Paleis – Antwerpen
Koninklijke Muntschouwburg – Brussel
Kunstencentrum De Werf – Brugge
Minardschouwburg – Gent
Muziekcentrum De Bijloke – Gent
OC 't Waaigat – Zwijndrecht
Pianofabriek – Brussel
S.M.A.K. – Gent
Sabbattini - Antwerpen
Schouwburg Kortrijk – Kortrijk
STUK Kunstencentrum – Leuven
Theater De Spiegel – Antwerpen
Theater deToekomst - Gent
Theater Vooruit – Boechout
Toneelhuis – Antwerpen
Vlaamse Opera – Gent
Vooruit Kunstencentrum – Gent
Vormingscentrum Destelheide – Dworp
wpZimmer - Antwerpen

BEDRIJFSLEDEN

Amptec
Pro Audio- en Videosystemen: levering, installatie, bekabeling, maatwerk, service & support
Duifhuisweg 11
Industriezone "Het Dorpsveld"
B-3590 Diepenbeek, Belgium
Tel : +32 (0) 11 28 14 58
Fax : +32 (0) 11 28 14 59

Bose N.V.
BOSE PROFESSIONAL is fabrikant van luidsprekers, versterkers en DSP om geluid te versterken in theaters, concertzalen, congresruimtes, auditoriums en andere toepassingen
Limesweg 2, 3700 Tongeren
Tel.: 012/39 08 10

Controllux BVBA
Meer dan 45 jaar ervaring met de beheersing van licht in de ruimste zin van het woord
Ambachtsstraat 2B
B-2450 Meerhout, België
Tel. : +32 (0)13 480 600
Fax : +32 (0)13 480 609

DTS-2
DTS-2, uw partner voor theatertechniek, onderhoud en service (besturingssystemen, hijstechniek, heftechniek, constructies)
Duinkerkenstraat 44
9723 BT Groningen, Nederland
Tel.: +31(0)50 316 82 60
Fax: +31(0)50 316 82 61

ICARUS, flightcases & decor facilities bvba
One stop shop voor top kwaliteit flightcases op maat en technisch facilitaire decorbouw
Ondernemersstraat 6
B-2500 Lier, Belgium
Tel.: +32 3 4919789
Fax : +32 3 491 97 80

Joystick Audio
Leverancier van hoogwaardig geluid voor theater met focus op superieure audio kwaliteit, installatie, bekabeling op maat, optimale ondersteuning en service, eigen repair lab.
Luchterenstraat 25 A
9031 Drongen, Belgium
Tel: +32 (0) 9 236 37 18
Fax: +32 (0) 9 236 37 19

PB Theateradviseurs
Grootste adviseur in de Benelux voor theater, concertzaal en poppodium: akoestiek, licht, geluid, stoelen, tribunes, zichtlijnen, hef- en hijsinstallaties, video, logistiek, etc. kortom, voor alles wat van een gebouw een cultuurhuis maakt.

Runmolen 3
5404 KP Uden, Nederland
Tel.: +31 413 264 344

PRG Belgium
PRG is supplier of entertainment and event technology to a wide range of markets, including corporate events & trade shows, concerts, special events, theatre, television & film.
Industriezone Hambos Vaartdijk 6
3150 Tildonk, Belgium
Tel.: +32-016-61-53-00
Fax: +32-016-60-88-61

Sennheiser
The pursuit of perfect sound
Sennheiser Belux BVBA
Doornveld 22
1731 Asse/Zellik, België
Tel.: +32 (0)2 466 44 10
Fax: +32 (0)2 466 49 20

Showtex
ShowTex is wereldwijd leider in het bedenken, produceren en installeren van de meest innovatieve vlamwerende podiumdoeken en ophangsystemen voor theaters en evenementen.
Oude Gentweg 100
B-2070 Burcht (Antwerp), Belgium
Tel.: +32 3 236 84 40
Fax: +32 3 236 23 02

StaPoTech
Advies, ontwerp en realisatie van podiumtechnische installaties
Rodenrijt 80
3930 Hamont-Achel [B]
Tel.: +32(0)11-667894
Fax : +32(0)11-667895

Theateradvies bv
Theateradvies bv ontwerpt theaters, concertzalen, popzalen en musea met oog voor publiek, artiesten en techniek: innovatief, effectief, functioneel, gebruiksvriendelijk, duurzaam en veilig.
Herengracht 160
1016 BN Amsterdam, Nederland
Tel.: +31 (0)20 627 2248

COLOFON

CONTACT
STEPP vzw
Sainctelettesquare 17
1000 Brussel
T: +32 2 203 92 06
E: info@stepp.be
W: www.stepp.be

MISSIE
STEPP vzw is het steunpunt voor de producerende, ontwerpende en technische krachten van de brede culturele sector. De organisatie is het aanspreekpunt actuele ontwikkelingen op het vlak van techniek, scenografie, architectuur, veiligheid en opleidingen in de culturele sector en haar zeer diverse subsectoren. STEPP vzw bundelt de krachten van de gehele sector om een constante uitwisseling van expertise teweeg te brengen. De organisatie is gesprekspartner in diverse comités, en organiseert op regelmatige tijdstippen studiedagen, symposia, netwerkmomenten en opleidingen.
STEPP vzw is lid van OISTAT en benadrukt daarmee het internationale kader van de hedendaagse culturele sector.

ACTIVITEITEN
STEPP vzw organiseert regelmatig bijeenkomsten in de vorm van symposia, informele meetings en workshops. Daarnaast bieden zij een uitgebreid cursusprogramma aan. Verdere informatie en een overzicht van de activiteitenkalender vindt u op onze website www.stepp.be.

TARIEVEN
STEPP leden krijgen alle 3 maanden het STEPP magazine gratis in hun bus. Daarbovenop krijgen onze leden korting bij alle STEPP activiteiten, en bij een aantal partnerorganisaties.
Lidmaatschap (1 jaar): 48,00 EUR
Bedrijfslidmaatschap (1 jaar): 480 EUR
Groepslidmaatschap (1 jaar):
130 EUR / 260 EUR / 480 EUR
Student (1 jaar): 24,00 EUR
STEPP magazine (1 jaar): 40,00 EUR

Meer informatie op onze website www.stepp.be

DUURZAAMHEID
STEPP vzw zet zich in voor een duurzame cultuursector. Dit uit zich in al onze activiteiten en opleidingen.
STEPP is daarnaast ook partner in een aantal duurzaamheidsinitiatieven van partnerorganisaties. STEPP vzw wil zo een motor zijn voor een duurzame cultuursector.

STEPP magazine #20

Bijdragen: Jan Decalf, Chris Van Goethem, Bert Moerman, Ivo Kersmaekers, Jeroen Seeboldt
Eindredactie: Jan Decalf
Corrector: Bert Moerman
Vormgeving: Jo Klaps, brusselslof.be
Cover: Chris Van Goethem
Druk: Drukkerij Paesen

STEPP magazine wordt gedrukt op 100% FSC gecertificeerd papier.
Eenheidsprijs: 12,00 EUR. Alle vorige nummers zijn beschikbaar op bestelling via www.stepp.be

BIJDRAGEN
Indien je zelf tekst of foto's wil bijdragen voor een volgend nummer, kan je contact opnemen met de redactie: magazine@stepp.be. De verschijningsdata van het STEPP magazine zijn 15/3, 15/6, 15/9 en 15/12.

ADVERTEERDERS
Amptec, Auvicom, Showtex, Stapotech, Bose, Joystick, Controllux, ETC, PRG, Sennheiser, Verbiest

Voor informatie over advertentiemogelijkheden mag u ons contacteren op sponsoring@stepp.be

Jaargang 5
Nr.20 – Juni 2016
STEPP Magazine is een uitgave van STEPP vzw.
Verantwoordelijke uitgever: Frankie Goethals.

CC BY NC SA
Deze uitgave wordt ter beschikking gesteld overeenkomstig de bepalingen van de Creative Commons Public License, Naamsvermelding – Niet Commercieel - GelijkDelen België 3.0, http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/deed.nl